

**МОНГОЛ УЛСЫН МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТОД СУУРИЛСАН
ҮНДЭСНИЙ ХӨГЖЛИЙН ЦОГЦ БОДЛОГО**

Булган аймаг

2015.01.27

№	Стратегийн зорилт	Бодлогын баримт бичигт тусгагдсан байдал		Хэрэгжүүлэх байгуулах	Биелэлт	Хэлтсийн үнэлгээ	ЭЗХЯ-ны үнэлгээ	ЭЗХЯ-ны үнэлгээний тайлбар	
		ЗГҮАХ	ЭЗНХ ҮЧ						
ДӨРӨВ. МОНГОЛ УЛСЫН ХҮНИЙ ХИЙГЭЭД НИЙГМИЙН ХӨГЖИЛ									
4.1. ЯДУУРАЛ АЖИЛГҮЙДЛИЙГ БУУРУУЛАХ БОДЛОГО /2007-2015/									
1	Стратегийн зорилт 1: Ядууст чиглэсэн харьцангуй чинээлэг дунд давхаргыг төлөвшүүлэх эдийн засгийн бодлого хэрэгжүүлж, орлогын өсөлтийг хангах замаар ядуурлыг хоёр дахин бууруулна.	Эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих, ядуурлыг бууруулах, стратегийн баримт бичгийг Монгол улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын тэргүүлэх зорилтуудтай уялдуулан 2 жилд нэг удаа шинэчилэн сайжруулж, хэрэгжилтийг нь эрчимжүүлэх			НХХ ХХҮХ	Орлого орлуулан тооцох аргаар хүн амын амьжиргааны түвшинг тогтоож, ядуу буюу нэн ядуу өрхөөр тодорхойлогдсон 3000 өрхөд "Хүнс тэжээлийн талон олгох" Эрүүл мэндийн эрхийн бичиг олгох" хөтөлбөрүүд хамруулж, зарим өрхөд "Өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөө" боловсруулан хэрэгжүүллээ.	100		
2		Эдийн засгийн өсөлт, хөрөнгө оруулалтын арга хэмжээтэй нягт уялдуулан ажлын байрыг нэмэгдүүлж, ажилгүйдлийн түвшинг 3 хувиас ихгүй байлгах				Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжин ажил идэвхитэй хайж байгаа хөдөлмөрийн насны иргэнийг ажлын байраар хангах зорилт тавин ажиллаж мэргэжлийн чиг баримжаа олгох зөвлөгөөг 1145 иргэнд өгч, 856 иргэнийг ажлын байранд зуучилж, идэвхитэй ажил хайгчаар 805 иргэнийг бүртгэлээ. 2014 онд ХЭДС-аас 667 сая төгрөгийн санхүүжилтээр иргэдэд жижиг зээл олгон 271 ажлын байрыг шинээр бий болгосон байна. Эдгээр арга хэмжээний үр дүнд улирлын ажлын байр 709, байнгын ажлын байр 1024 нийт 1733 шинэ ажлын байр бий болсон нь өмнөх оны мөн үеийхтэй харьцуулахад 573 шинэ ажлын байраар буюу 66.9 хувиар өссөн дүнтэй байна.	100		
3		Өрх хүн ам амжиргааны түвшний талаарх үндэсний хэмжээний мэдээллийн сан байгуулна. Ажилгүй, ядуу, нэн				ООТА-аар өрхийн амьжиргааны түвшинг тогтоох үзлэгийн дүнг 2014 оны 3-сард аймгийн Засаг даргын зөвлөл болон ИТХ-ын Тэргүүлэгчдэд танилцууллаа. Судалгааны дүнгээс харахад	100		

		ядуу иргэдэд мэргэжил ажлын дадлага туршилга эзэмшүүлэн, ажлын байртай болгох, хөгжлийн зээл, тусламжид хамруулах зэргээр амжиргааны эх үүсвэртэй болох, орлогоо нэмэгдүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх				аймгийн хэмжээнд ядуурлын түвшин 20,3 хувьтай байна. ООТА-ын судалгааны дүнг үндэслэн нэн ядуу болон ядуу өрхөөр тодорхойлогдсон өрхийн амьжиргааг дэмжих зорилгоор ДЗОУБ-тай хамтран “Хөгжлийн хөтөч” аяныг бүх сумдад зарлан 1100 өрхийг байшинжуулах хөтөлбөр, Хөдөлмөрт бэлтгэх хөтөлбөр, Мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалт зэрэг томоохон төсөл хөтөлбөрт хамрууллаа. Аяны хүрээнд Баяннуур, Рашаант, Хялганат зэрэг сумдууд идэвхи санаачлагатай ажиллаж шилдэг сумдаар шалгаран 6 өрх дулаан байшинтай болж, 2 сумын цэцэрлэгт хүрээлэнг 58,0 сая төгрөгийн тоголоом хэрэгслээр хангасан байна. Байшинжуулах төсөлд 34,2 сая төгрөгийн хөрөнгийг зарцуулж нийт 6 өрх хамруулсан байна.			
4		Ажлын байр шинээр бий болгосон аж ахуйн нэгж, байгууллагад эдийн засгийн урамшуулал олгох			НХХ	2014 оны байдлаар Ажил олгогчийг дэмжих хөтөлбөрт 4 аж ахуй нэгж, 9 иргэн хамрагдсан байна. Үүнд: Байгаль хамгаалах нөхөрлөл, Татварын хэлтэс, Шунхлай групп, Төрийн банк зэрэг 4 аж ахуй нэгжид 9 иргэн зуучлагдан ажилд орсон байна. Дээрхи аж ахуй нэгжүүд ажил идэвхитэй хайж байгаа боловч 6 сараас дээш хугацаагаар ажилгүй байсан иргэнийг ажилд авч, 12 сараас доошгүй хугацаагаар ажлын байраар ханган ажиллаж 15.1 сая төгрөгийн урамшуулалыг олгож ажиллаа.	90		
4.2. ЖЕНДЭРИЙН ТЭГШ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ БОДЛОГО /2007-2021/									
2	Стратегийн зорилт 1: Жендэрийн тэгш байдлын үзэл баримтлалыг үндэсний соёлын дэвшилтэт уламжлал, хүн төрлөхтний соёл иргэншлийн ололттой	Бүх шатны боловсролын хөгжлийн агууллагыг жендэрийн мэдрэмжтэй болгох				Хөдөлмөр эрхлэлтийн өнөөгийн байдлыг авч үзвэл боловсролын салбарт ажиллагчдын 72.6 хувь нь эмэгтэйчүүд байна. Аймгийн ЕБС-ийн суралцагчдын хүйсийн харьцаа сүүлийн 3 жилд тогтвортой байгаа бөгөөд эрэгтэйчүүдийн боловсрол эзэмших нөхцөл бололцоог дэмжин ажиллаж боловсрол эзэмшилтэд хүйсийн ялгааг арилгах зорилт дэвшүүлэн ажиллаж байна. Áð°í òèè áí èí àñðí èùí ñòðáòòèèéí àðèàð àí æè, Ì Ñ Ò-à ýðýäýé-¿¿àèéí áí èí àñðí è ýçýí ø èò ñí í èððèù á äýì æèæ àèì æéí Ì Ñ Ò-à ì óæááí, áàðí çàñààð, áàðèèæá-èí ù ì ýðäýæèè ýçýí ø èò àí æéá, Òèø èä ^a í ä°ð ñòí ùí 11 æèèèéí	100		

					байгууллагын удирдах албан тушаалтны хүрээнд эрүүл мэнд, боловсролын салбарт эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь хуульд зааснаас 33,3 хувиар өндөр байгаа нь тухайн салбарын онцлог бөгөөд цаашид энэ харьцааг бууруулах зорилт тавин ажиллана.				
4.3. ГЭР БҮЛИЙН ХӨГЖИЛ, ХҮН АМ ЗҮЙН БОДЛОГО /2007-2021/									
1	Стратегийн зорилт 1: Гэр бүлийг хүний аж төрөх таатай орчин болгоход чиглэсэн цогц бодлого хэрэгжүүлнэ.	Гэр бүлийг уламжлалт соёл, ёс заншлын өвийг хадгалан хөгжүүлэх орчин болгох			НХХ БСГ	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн хэлтсийн дэргэд “Хүүхэд, гэр бүлд зөвлөгөө өгөх танхим”-ыг байгуулан ажиллалаа. Мөн аймгийн Ахмадын хорооноос "Өрх гэрийн өв уламжлал, гэр бүлийн ёс заншлаа дээдэлцгээе" нэрэмжит сарын аяныг аймгийн хэмжээнд зохион байгуулж, ахмад өсвөр хойч үеийнхий дунд уулзалт зөвлөгөөнийг зохион байгууллаа. Гэр бүлийн хөгжлийг дэмжих жилийн ажлын хүрээнд гэр бүлийн үнэ цэнэ аяныг зохион байгуулж аймгийн шилдэг гэр бүл шалгаруулах ёслол, жудаг төгөлдөр эр хүн, эмэгтэй хүний эрдэм ухаан зэрэг нэгдсэн арга хэмжээнүүдийг зохион байгуулж, Аав хүү-Амин хэлхээ-2014, “Охин үрээ хайрла-2014”, “Хос багана-2014” гэр бүлийн уран бүтээлийн тоглолт гэр бүлийн үнэ цэнэ, гэр бүлийн харилцаа сэдвээр соён гэгээрүүлэх лекц, сургалт хэлбэрээр зохион байгуулж Хүний хөгжлийн “Оюуны чадвар” ТББ-ын тэргүүн Г.Мөнгөнийг урьж Булган, Орхон сумын ИТХ, ЗДТГазар, агентлагууд, хууль хяналтын байгууллага, ЕБС-ийн сурагчдад нийт давхардсан тоогоор “Гэр бүлийн аз жаргал” лекцийг 6 удаа зохион байгуулж 1000 шахам насанд хүрэгчид, 300 гаруй хүүхдүүдэд “Харилцаа-Зорилго” сэдвүүдээр 3 удаагийн лекцыг зохион байгууллаа.	100		
2		Ядууралд орсон болон эмзэг бүлэгт хамрагдаж буй гэр бүлийн онцлогт тохирсон "Өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөө"-г тэдний өөрсдийн оролцоотойгоор боловсруулж, түүнд үндэслэн амжиргааг дээшлүүлэх ажлыг тасралтгүй хэрэгжүүлэх			НХХ БСГ	2014 онд аймгийн хэмжээнд 338 өрхийн амьжиргааг сайжруулахаар өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлж томоохон төсөл хөтөлбөрт хамруулан ажилласаны үр дүнд 94,7 хувь буюу 320 өрхийн амьжиргаа дээшилсэн дүнтэй байна. Аймгийн хэмжээнд амьжиргааны түвшний доогуур хэрэглээтэй байгаа 281 өрхийн 1620 иргэнд “Хүнсний эрхийн бичиг” олгон үйлчилгээ үзүүлээ.	100		

3		Бүтэн өнчин, хаягдмал, гэр бүлээсээ дайжсан, хараа хяналтгүй хүүхдийг гэр бүлд, эсхүл гэр бүлтэй нь дүйцэхүйц халамжийн таатай орчинд өсгөж хүмүүжүүлэх нөхцлийг бүрдүүлэх			НХХ ХГБХ Х	Сумдад ажилладаг хүүхэд хамгааллын хамтарсан багийн үйлчилгээнд 2014 оны байдлаар 495 шахам хүүхэд хамруулан зөвлөгөө дэмжлэг үзүүлж 100 хүүхдэд урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд хамруулсан байна. Бүх сумдын засаг дарга, багийн засаг дарга, сургууль цэцэрлэгийн захирал, эрхлэгч, сум, сургуулийн нийгмийн ажилтан, бүх сумын хамтарсан багийн гишүүдэд, “Хүүхдийн хөдөлмөр-Хүүхдийн эрх” сургалтыг зохион байгуулж 340 гаруй төрийн албан хаагч, шийдвэр гаргагчдыг хамрууллаа. Хүүхдийн хөдөлмөр, эрх үүрэг, хүүхэд хамгаалал, хорт зуршил, хүчирхийлэл зэрэг 12 төрлийн сургалтыг зохион байгуулж нийт 1500 шахам хүүхдүүд насанд хүрэгчдийг хамруулж, хөдөлмөрийн гарын авлагыг боловсруулан 2500 ширхэг хувилж, олон нийтэд зориулсан сурталчилгаанд ашиглаж байна. Мөн батлагдсан “Насанд хүрээгүй хүмүүсийг ажиллахыг хориглосон ажлын байрны жагсаалтыг” албан ажлын хэрэгцээнд зориулан гаргасан гарын авлагад эмхтгэж сумдын нийгмийн ажилтануудад хүргүүлж зарим үйлчилгээний газруудад ил тод байрлуулж олон нийтэд зөв ойлголт өгөх ажлыг зохион байгуулж хэвшээд байна.	100		
4		"Гэр бүл хүүхдийн цогц хөгжил" хөтөлбөрийг болосвруулж хэрэгжүүлэх			НХХ ХГБХ Х	“Хүүхэд хамгааллыг бэхжүүлэх стратеги”, “Хүүхдийн хөдөлмөрийн тэвчишгүй хэлбэрийг устгах хөтөлбөр”, “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн оролцоог дэмжих хөтөлбөр” ийг орон нутагт хэрэгжүүлэх зорилгоор Булган аймгийн Хүүхэд хамгааллыг сайжруулах /2013-2016он/ хөтөлбөр, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, шалгуур үзүүлэлт цогц бодлогын баримт бичгийг боловсруулан олон шатны хэлэлцүүлэг, хурлаар хэлэлцүүлэн аймгийн ИТХ-ын тэргүүлэгчдийн 2013 оны 120 тоот тогтоолоор батлуулан бүх сум, холбогдох агентлаг байгууллагуудад хүргүүлж, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулж байна.	100		
5		Өрх бүр угийн бичгээ хөтөлж, удамшлын доголдол, оюун			НХХ ХХҮХ	Угийн бичиг хөтлүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх, сургагч багш нарыг бэлтгэх зорилгоор төр,	100		

		ухааны хомсдолоос хамгаалах бодлого хэрэгжүүлэх				төсвийн байгууллагын ажилтнууд, албан хаагчид, багийн Засаг дарга нар, бага эмч нар, багш сурган хүмүүжүүлэгчдэд “Угийн бичиг хөтлөх арга зүйн гарын авлага”-ыг олшруулан тараах ажил хийгдэж байна. Сумдын соёлын төвийн эрхлэгч нарт “Угийн бичиг хөтлөх аргачлал” сургалтыг зохион байгуулж, сургалтаар угийн бичиг хөтлөхөд эрх зүйн орчны бүрдэл, тогтоол шийдвэрүүд өнөөгийн байдал, Монголчуудын удам угсаагаа дээдлэн хүндэлж ирсэн ёс заншил, өөрийн болон өөрөөсөө дээш 9, доош 9 үеийн нэршил, ураг төрлийн нэршлүүд угийн бичиг хөтлөх аргачлал зэрэг мэдээллүүдийг өглөө.			
1	Стратегийн зорилт 2: Хүн амын эмзэг бүлгийн хөгжлийг	Хүн амын тодорхой бүлгийн онцлог хэрэгцээнд тохирсон урьдчилан сэргийлэх, хөгжүүлэх, хамгаалах, зуучлах нийгмийн үйлчилгээг өргөжүүлэн хөгжүүлэх				Аймгийн Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлөөс иргэд олон нийтийг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, хууль эрх зүйн мэдлэгийг дээшлүүлэх, хууль тогтоомжоор олгогдсон эрх үүргийг сурталчилж ойлгуулах чиглэлээр тусгайлан бүлэг болгон төлөвлөж, 17 сумын иргэдийг хамарсан сургалт хэлэлцүүлгийг зохион байгууллаа. Тухайлбал “Хуульч лектор төв”-ийн сургагч багш нартай хамтран 16 байгууллагын ажилтан, албан хаагчдад “Үндсэн хууль дахь иргэний үүрэг оролцоо”, “Төрийн байгууллагын институт” зэрэг сэдвээр сургалтуудыг зохион байгууллаа.	100		
2	дэмжих хүний эрхэд суурилсан гэр бүл төвтэй төрийн цогц бодлого хэрэгжүүлнэ.	Өсвөр үе залуучуудад ардчилсан, эх оронч үзэл, үндэсний уламжлал, хэл соёл, зан заншлыг төлөвшүүлэх				Малчин айлд туслах, Монголчуудын мал маллах ухаан, монгол ёс зан заншил, байгалийг монгол аргаар шинжих аргад суралцах өвлөгдөн ирсэн өв уламжлалаа мэдэж авах зорилгоор жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулдаг “Монгол хүү малчны хотонд-” аяныг Хүүхдийн Парламентын хүүхдүүдтэй хамтран зохион байгуулан ажиллаа. ХХААЖДҮГ-тай хамтран “Хүүхдэд ээлтэй Монгол $\hat{i} \hat{o} \hat{u} \hat{a} \hat{o} \hat{a} \hat{e} \hat{z} \hat{e} \hat{y} \hat{o} \hat{y} \hat{a} \hat{i} \hat{a} \hat{e} \hat{-} \hat{a} \hat{u} \hat{i} \hat{i} \hat{o} \hat{o} \hat{o} \hat{e} \hat{a} \hat{a} \hat{o} \hat{e} \hat{j} \hat{i} \hat{y} \hat{o} \hat{y} \hat{e} \hat{o} \hat{o} \hat{a} \hat{u} \hat{i} \hat{y} \hat{i} \hat{y} \hat{o} \hat{d}, \hat{i} \hat{o} \hat{i} \hat{e} \hat{o} \hat{i} \hat{i} \hat{a} \hat{a} \hat{y} \hat{i} \hat{a} \hat{e} \hat{i} \hat{a} \hat{e} \hat{a} \hat{a} \hat{d} \hat{o} \hat{o} \hat{e} \hat{a} \hat{o}$ зорилгоор “Хүүхдэд ээлтэй малчин” болзолт уралдааныг зарлан шилдэг малчдыг ө аёгаруулан урамшуулж ажиллалаа. Монгол иргэн айл өрх бүр үндэсний дээл хувцсаараа гоёх, өмсөж хэвших сэдэл төрүүлэх зорилгоор “Дээлтэй монгол” цэнгүүнийг зохион байгуулсан.	100		

					Цэнгүүний үеэр сайхан хос дээлтэй гэр бүл, нэг минутанд нэг сая, дөрвөн бэрх тэмцээн гэх мэт арга хэмжээг зохион явуулж үүнд 300 гаруй хүн хамрагдсан байна. “Орон нутгийн хөгжил өрх гэр бүлээс эхлэнэ” уриатай “Гэр бүлийн хөгжил” аяны хүрээнд хүүхдүүдийн дунд “Жаргалтай гэр бүл”, “Манай гэр бүл” гар зургийн уралдаан, “Би гэр бүлдээ үүнийг хүсдэг” эссэ бичлэгийн уралдааныг Булган сумын цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургуулийн хүүхдүүдийн дунд зохион байгууллаа.			
4		Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг хамгаалах, нийгмийн амьдралд идэвхитэй оролцох таатай орчныг бүрдүүлэх			ОАО-өөй судалгааг аймгийн хэмжээнд шинэчлэн гаргаж судалгаанд түшиглэн ХБХ-ийг нийгмийн үйлчилгээнд хамруулах, төсөл хөтөлбөрт зуучлах зэрэг тодорхой арга хэмжээг зохион байгуулж байна. 2014 онд Булган аймагт нийт 240 хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд байгаагаас Булган суманд 67 хүүхэд байна. Мөн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй 1 айлын амьдрах орчин нөхцөлийг сайжруулах талаар сайн үйлсийн аяныг зохион байгуулж байна. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдэд 3 удаа давхардсан тоогоор хэвтэрт асаргаанд байгаа 16, гэрээсээ гарч үйлчилгээнд хамрагдаж чаддаггүй хөгжлийн бэрхшээлтэй 60 хүүхдэд гэрээр очиж ахуйн эд зүйлс болон витаминжуулах аянд хамруулахаас гадна тэдний санал, хэрэгцээг судалж үйлчилгээ үзүүллээ. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг хамгаалах НҮБ-ийн конвенцийг хэрэгжүүлэх аймгийн төлөвлөгөөг батлан хэрэгжүүлж, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн чадамжийн судалгаа, хөгжлийн бэрхшээлийн төрлөөр нь ангилсан нарийвчилсан судалгаа, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн дэлгэрэнгүй судалгааг гаргалаа. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний бие даан амьдрах, нийгмийн амьдралд оролцох оролцоог нь нэмэгдүүлэх, тэдний эрхийг бодит болгох, хамт олонд нь түшиглэн хөгжүүлэх зорилгоор “Эрхийг бодит болгоё” сарын аян зохион байгуулж, төрийн болон төрийн бус 22 байгууллагуудыг хамруулан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд хүрч үйлчиллээ.	100		

1	Стратегийн зорилт 1: Суралцагчдад хүртээмжтэй, чанартай, хэрэгцээнд нь нийцсэн боловсрол эзэмших тэгш боломж бүрдүүлнэ.	Бага насны хүүхдийг сургуулийн өмнөх боловсролд бүрэн хамрагдах боломж нөхцөлийг бүрдүүлэх			НХХ БСГ	2014 онд Сургуулийн өмнөх боловсролын хувилбарт сургалтаар 16 сумын 45 багт гэр цэцэрлэг ажиллах нөхцлийг бүрдүүлэн ажиллаж нийт 1200 хүүхэд сургалтанд хамрагдлаа. 2014 онд СӨБ-ын хамран сургалт 84.2 хувь буюу 1,9 хувиар, өслөө.	100		
2		Бүх шатны боловсролын байгууллагын суралцагчид болон багшийн хүйсийн харьцааг тэнцвэртэй болгох			НХХ БСГ	2013-2014 оны хичээлийн жилд суралцагчдын 49.4 хувь нь эмэгтэй суралцагч байна. Энэ нь 100 эрэгтэй сурагчид 97.6 эмэгтэй ноогдож байна. Суралцагчдын хүйсийн харьцаа бага, дунд ангийн түвшинд ялгаа бага, харин ахлах ангид хүйсийн харьцаа алдагдаж охид давамгайлах /8.4 хувиар их/ хандлага ажиглагдаж байна. Бага боловсролд 100 эрэгтэй дутамд 94.9, суурь боловсролд 90.1, бүрэн дунд боловсролд 118.3 эмэгтэй ноогдож байна. Суралцагчдын нас, хүйсээс харахад 6-14 насны сурагчдад эрэгтэй, 15-17 насны сурагчдын эмэгтэйчүүд зонхилж байна. 2013-2014 оны хичээлийн жилд нийт ЕБС-д 1092 багш, ажиллагчид ажиллаж байна. Тэдний 51.4 хувь буюу 561 нь үндсэн багш байна. Үндсэн багшийн 79.7 хувь буюу 447 нь эмэгтэй байна.	100		
3		Боловсрол нөхөн олгоход дэмжлэг үзүүлэх			НХХ БСГ	Дүйцсэн хөтөлбөрийн сургалтанд хамрагдах суралцагчдын тоог шинэчлэн гаргаж 2013-2014 оны хичээлийн жилд насан туршийн боловсролын сургалтанд 343 хүн суралцснаас 73 иргэн суурь боловсролын гэрчилгээ, 82 иргэн бүрэн дунд боловсролын үнэмлэх авлаа.	100		
4		Хөдөөгийн малчин өрхийн 0-6 насны хүүхдэд сургуулийн өмнөх боловсрол олгох үйл ажиллагааг нүүдлийн аж байдалд нь тохируулан зохион байгуулах			НХХ БСГ	2014 онд Сургуулийн өмнөх боловсролын хувилбарт сургалтаар 16 сумын 45 багт гэр цэцэрлэг ажиллаж нийт 1200 хүүхэд, үүнээс нүүдлийн цэцэрлэгт 936, ээлжит бүлэгт 97, явуулын багшийн сургалтанд 167 хүүхэд хамрагдлаа.	100		
5		6 í añòàé õ¿¿ðàèèá ñóðãóóëüä á¿ðýí ðàì ðóóèèò			НХХ БСГ	2013-2014 оны хичээлийн жилд нэгдүгээр ангид 1034 хүүхэд элсэн орсон нь 2012-2013 оны хичээлийн жилийнхээс 187 хүүхдээр буюу 22.1 хувиар өсч, нийт суралцагчдын 11.2 хувийг эзэлж байна. Элсэгчдийн 51.5 хувь нь эмэгтэй, 48.5 хувь нь эрэгтэй сурагчид байна. Элсэгчдэд эрт элсэлт 8.2 хувь, хожуу элсэлт 3.9 хувь тус тус байна. 2013-2014 оны хичээлийн жилд I ангид	100		

					суралцаж байгаа нийт хүүхдийн 87.9 хувь нь зохих насандаа элсэн орсон байна. 2013-2014 оны хичээлийн жилд нийт 1091 хүүхэд элсэн орох тооцоо гаргасанаас 1034 нь буюу 94.8 хувь нь Нэгдүгээр ангид элсэн орсон байна.				
6		Хөвгүүдийн боловсролын ò¿àø èí à äýø è¿¿èýòüä ÷èæýñí õ° ð° èá° ð ðýðýæ¿¿èýò;			НХХ БСГ	2013-2014 оны хичээлийн жилд ерөнхий боловсролын сургуулийн бага ангийн сурагчдын 52.0, дунд ангийн сурагчдын 50.0, ахлах ангийн сурагчдын 46.0 хувь нь эрэгтэй суралцагч байна. Ерөнхий боловсролын сургуульд бага, суурь боловсрол эзэмшиж байгаа хөвгүүдийн эзлэх хувь суурь онтой харьцуулахад тогтвортой, бүрэн дунд боловсрол эзэмшиж байгаа хөвгүүдийнх 3 хувиар тус өссөн үзүүлэлттэй байна. Нэгдүгээр анги элсэн ороод 5 дугаар анги хүртэл суралцаж байгаа хөвгүүдийн тоо анги ахих тутам багасах хандлагатай байна	90		
7		Ерөнхий боловсролын ñóðáóóèèéí àí òóóð áàèðí ù òí òèèí àí ð÷èí à á¿ðä¿¿èæ àí òóóð áàèðáí à ñóóð ò¿¿òàèèí òí à 2.1 ààðèí í ÿì ýæ¿¿èýò;			НХХ БСГ	2013-2014 оны хичээлийн жил 1900 /ороор/ хүчин чадалтай нийт 25 дотуур байртай байна.	100		
8		Ерөнхий áí èí àñðí èü í ñóðáóóèèéí ñóðàèòàà÷-äü í “Үдийн цай” хөтөлбөрийг ¿ðäýèæ¿¿èýò;			НХХ БСГ	“Үдийн цай” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх, Дашинчилэн сумын сургуулийн туршлагыг Боловсролын удирдах ажилтнуудын сургалтын үеэр ЕБС-ийн захирал, цэцэрлөгийн эрхэлгч нарт танилцууллаа. 2013-2014 оны хичээлийн жилд “Үдийн цай” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж 4406 хүүхэд хамрагдаж 394,7 сая төгрөг зарцуулсан байна.	100		
9		2010 íí äýòüä ò¿í àì ùí àè÷èä ¿ñýä òàèèàäæàèòóí ò¿àø èí à 99.0 òóäüä ò¿ðäýò.			НХХ БСГ	2013-2014 оны хичээлийн жилд насан туршийн боловсролын сургалтанд 343 хүн суралцснаас 73 иргэн суурь боловсролын гэрчилгээ, 82 иргэн бүрэн дунд боловсролын үнэмлэх авлаа.	100		
5	Стратегийн зорилт 2. Боловсролын бүх түвшний стандарт, сургалтын хөтөлбөрийг тухайн үеийн суралцагчийн	Б¿ð í èèðèèí ì íí à è òýè, àè÷æéí áí èí àñðí èü à òàñðàèòä¿é äýø è¿¿èæ á¿ð ø àòí ù ñóðáóóèèüä ýð ðýèýý ð° àñ ýçýì ø èæ àø èæàò, àè÷èò, èèðäýò óð ÷-àäàäðü à õ° æ¿¿èýò í° ðõ° è áí èí ì æèèí ÿì ýæ¿¿èýò;			НХХ	2013-2014 оны хичээлийн жилд Ерөнхий боловсролын сургуулийн 11, 12 жилийн сургалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсан Монгол хэлний хичээлийн агуулгыг 1-11 дүгээр ангийн 9212 сурагч нийт 1968 цагт багтаан судалж байна. Харин ахлах ангид сонгон судлах хичээлээр монгол хэл, бичгийн хичээлийн 280 цагийн (X-XI анги) агуулгыг сонгон судлаж байна. Ерөнхий боловсролын сургуулийн сургалтын	90		

					<p>ХАА-н МСҮТ-ийн оюутнууд, ЕБС-ын 1, 2 сургуулийн 10-11 ангийн сурагчдид нийт 1075 оюутан, сурагчид, багш нарыг БЗДХ-аас урьдчилан сэргийлэх үзлэг, шинжилгээнд хамруулж, сургалт сурталчилгаа зохион байгуулан, тараах материалаар ханган, 15 өвчлөл илрүүлэн эмчлэн эрүүлжүүлсэн. БЗДХ, хавьтлыг эрт илрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх тандалтыг “100 хувь бэлгэвчийн хэрэглээ”-ний хүрээнд зохион байгуулж, халдварт өвчний мэдээ мэдээллийг EWAR программаар дамжуулан хяналт тавин ажиллаж байна. Эрүүл мэндийн газраас "ХДХВ/ДОХ" өвчинтэй тэмцэх дэлхийн өдрөөр иргэд, олон нийтэд мэдээлэл хүргэж "Нээлттэй микрофон" үйл ажилагааг зохион байгууллаа. Мөн таксины жолооч нарын эмийн хайрцагт үзлэг хийж, "Зайгаа барь хамтдаа сэргийлье" сурталчилгааны наалтыг байрлууллаа. Аймгийн хэмжээнд ЕБС, МСҮТ-ийн сурагч, оюутануудын дунд “Бид хамтдаа сэргийлж чадна” уриан дор АСК тэмцээн зохион явуулахаар дүгнэн, шагнаж урамшуулсан байна.</p> <p>“Сүрьеэ” өвчний өнөөгийн байдал, цаашид авах арга хэмжээний тухай” мэдээллийг аймгийн Засаг даргын зөвлөл, ИТХ-ын тэргүүлэгчдийн хурлаар хэлэлцүүлж, “Ажил эрчимжүүлэх тухай” аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2014 оны 35 дугаар тогтоолыг батлуулан орон нутгийн ИТХ, Эрүүл мэндийн байгуулагуудад хүргүүлэн, өвчлөлийг төгс эмчлэн, эдгэрэлтийн түвшинг нэмэгдүүлж 83,5%-д хүргэсэн. Сүрьеэгийн ойрын хавьтал 115 хүнийг урьдчилан сэргийлэх нарийн мэргэжлийн эмчийн үзлэгт хамруулан, 5 өвчлөлийг эрт илрүүлэн, эмчлэн, эрүүлжүүлэх арга хэмжээг авч, 0-15 насны 8 хүүхдэд туберкулины сорил тавьж, тандалт судалгаа хийлээ. Сүрьеэтэй тэмцэх дэлхийн өдрийг тэмдэглэн өнгөрүүлэх, сүрьеэ өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх сургалт сурталчилгаа, мэргэжил арга зүйн зөвлөгөөг 24 удаа зохион байгуулж 1024 иргэд, сурагчид, оюутан, эцэг эхчүүдийг хамруулан, иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг нэмэгдүүлэхэд анхааран ажиллаж байна.</p>			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

4		<p>Maë÷āāā í ĺĵāēēí ° ððēéí ýì í ýēāýð ĺēē÷ēýō òì ãì ēōí í ā áĵðā ĺĵēýō;</p>			<p>АНЭ, Сумдын ЗДТГазар, Эрүүл мэндийн байгууллагууд, ДЗОУБайгууллагатай хамтран, урьдчилан сэргийлэх нарийн мэргэжлийн эмч нарын үзлэг шинжилгээг орон нутагтаа зохион байгуулан ажиллалаа. Хөдөөгийн 16 сум, алслагдсан 2 багийн 2553 малчидыг ЭХО, дотор, сүрьеэ, эмэгтэйчүүдийн нарийн мэргэжлийн эмчийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулан, эрүүл мэндийн боловсрол олгох сурталчилгаа зохион байгуулан, зөвлөгөө зөвлөмжийг өгч ажилласан. "Малчдад өгөх зөвлөмж" номонд эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээ үзүүлэх чиглэлээр 11 зөвлөмж бэлтгэн хүргүүлсэн.</p>	84		
1	<p>Стратегийн зорилт 2. Аймаг, дүүргийн болон улсын</p>	<p>Xí ðò òāāāàðùā ýðò ííîēēí ò, ýì ÷ēýō áí ēì ì æ í ð àēì āā äĺĵðāēéí ýì í ýēāēāōāì ãā;</p>			<p>Хавдрын тусламж үйлчилгээг сайжруулах ажлын хүрээнд аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн хавдрын тасагт "Итгэл хавдаргүй Монгол" сан болон "Үнэт цаас" ХХК-ийн хөрөнгө оруулалтаар 14 нэр төрлийн 14,6 сая төгрөгний шаардлагатай тоног төхөөрөмж, эд зүйлсээр ханган ажиллаж байна.</p>	85.5		
5	<p>клиникийн нэгдсэн эмнэлэг, мэргэжлийн төвүүдийн үйл ажиллагааны чадамжийг хөгжүүлнэ:</p>	<p>Өâ÷í èé òĺĵðēēā òāðēì êàðòù í òì ãì ēōí í í ā î ðóóēāð.</p>			<p>Люксенбургийн "MEDICUS CAMPUS" төсөл, "Телемедицин MON-003" хөтөлбөрөөр эх нярай, зүрх судасны зайны оношлогоонд холбогдон зүрх судасны чиглэлээр улсын хэмжээнд 165 хүнд зөвлөгөө өгч, 23 хүний өвчний түүхийг дээд шатлалын эмнэлэгт илгээн 19 өвчтөн эдгэрсэн байна. Төрөх эмэгтэйчүүдийн тасаг 5 өвчтөний түүхийг 3-р шатлалын эмнэлэгт илгээн цаг алдалгүй тусламж үйлчилгээг үзүүлэн ажилласан.</p>	85		
1	<p>Ñòðàòāāēéí çí ðēēò 3. Ýðĺĵē ì ýì āēéí āāēāóóēēāāũ ā ì ýðāýæēéí ° í ä° ð ì ýāēýā óð ÷āāāàðàē áí ēì āñí í òĺ÷í ýýð òāí ãā ì:</p>	<p>Эðĺĵē ì ýì āēéí āāēāóóēēāāũ ā ĺēē÷ēĺĵēýā÷ý ýýýäýēñýí ĺēē àæēēēāãāì ù çàð÷ēì òāē áí ēā ò;</p>			<p>Эрүүл мэндийн салбарын хэмжээнд шударга ёс ил тод байдлыг хангах үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг батлан хэрэгжүүлж байна. Засгийн газрын 2009 оны 143 тоот тогтоолыг хэрэгжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэн, Эрүүл мэндийн байгууллагуудад захидал харилцааны асуудал хариуцсан ажилтануудыг томилон ажиллуулж байна. Хүлээлгийн хэсгийг тохижуулан, эрүүл мэндийн сурталчилгааны мэдээллийн самбар, телевиз, байгууллагын үйл ажиллагааны ил тод байдлыг сурталчлах самбар, нийт төрийн хаагчдын албан тушаал, холбоо барих утасны</p>	90		

					дугаарыг ил тод байршуулан ажиллаж байна. Мөн Хэрэглэгчийн үнэлгээний асуумжийг нийт 3500 гаруй иргэдээс авч, дүнг тооцон, гарсан санал, шүүлмжийг удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээндээ тусган, иргэдэд хүргэх үйлчилгээг боловсронгуй болгохоор үр дүнг тооцон ажиллаж байна. Эрүүл мэндийн газрын түвшинд 183 өргөдөл, санал ирсний 168 нь бичгээр, 15 нь 70342455 дугаарын утсаар ирсэн байна. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд 53, анхан шатны Эрүүл мэндийн байгууллагуудад 128 өргөдөл ирснийг хүлээн авч, 100% шийдвэрлэн хариуг хуулийн хугацаанд өгсөн.				
2		Хгјіёё і°ө, іүдäĳæèéí óð ÷ààâäðùí ñóðæèèòù äíèíí öëñùí æèø èæð õĳðäĳõ;			НХХ ЭМГ	Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн хөгжүүлэх чиглэлээр Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 25, 31 дүгээр зүйл, Эрүүл мэндийн сайдын 2009 оны 444, 2011 оны 116 дугаар 405/800, 360, 2013 оны 68 дугаар тушаалын хүрээнд үйл ажиллагаагаа явууллаа. “Булган аймгийн Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийг 2013-2016 онд хөгжүүлэх бодлого”-ыг боловсруулан батлуулсан. 2014 онд Эрүүл мэндийн байгууллагын албан хаагчдад “Эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүй-Хариуцлага” “Эмнэлгийн мэргэжилтний хууль эрх зүйн мэдлэгийг дээшлүүлэх нь” сэдэвт 2 удаагийн сургалтыг зохион байгуулж нийт 137 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг хамруулсан. Эрүүл мэндийн сайд, Сангийн сайдын 2011 оны 423/249 тоот “Журам батлах, зардлын жишиг, төлбөрийн хэмжээг тогтоох тухай” хамтарсан тушаалыг үндэслэл болгон 2014 онд төгсөлтийн дараах давтан сургалтанд 17 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг төрийн сангийн санхүүжилтээр суралцуулан, 2014 онд богино хугацааны 47 төрлийн сургалтанд давхардсан тоогоор 531 албан хаагчдыг хамруулж, мэдлэг чадварыг нь дээшлүүлсэн байна. Мэргэжлийн зэргийн шалгалтанд эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн материалыг холбогдох журмаар хүргүүлэн энэ онд 24 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн мэргэжлийн зэрэг хамгаалсан.	94		

1	<p>Ñòðàòàæéí çí ðèèò 4. Õí àí ùí °â-è°è, òàã áóñíí í ãñ áàðàèòù ã áóóðóóèæ äóí äàæ í àñèàèòù ã àðèóèí à. Ýðççè àæ ø°ø° òýã ì àýã ýðççè ì ýí äýý òàì ãàèèàò ç°á çàì çéèèéã ø°è° âø ççéí ý:</p>	<p>Хзí àí ä àí üäðàèüí ç°á çí ðèñòí é õýãø èè, áèã áýèäðàà ÷èèðýãæççéýò í ð÷èí áçðàççéýò;</p>			НХХ ЭМГ	<p>Аймгийн төвд үйл ажиллагаа явуулж буй биеийн тамир, чийрэгжүүлэлтийн 2 кабинет үйл ажиллагаа тогтмол явуулж байна. ССАЖГазрын чийрэгжүүлэх танхим өсвөр үе, хүүхэд залуучууд 40, ахмад настан 26, төрийн болон төрийн бус байгууллагын ажилтан, албан хаагч, иргэд нийт 350 хүн тогтмол хичээллэн, НЭ-ийн биеийн тамир чийрэгжүүлэлтийн кабинетаар хэвтэн эмчлүүлэгч 45 хүн үйлчлүүлж өвчинд нь тохирсон эмчилгээний биеийн тамирын дасгал хөдөлгөөнүүдийг зааж сургаж байна. Àéí æéí õýí æýýí ä 17 сум, 1 өрхийн эрүүл мэндийн төв, албан байгууллага, аж ахуйн нэгжүүд өөрсдийн болон ДЗОУБ, Тогтвортой амжиргаа төслийн хөрөнгөөр чийрэгжүүлэлтийн танхимаа тохижуулан тоног төхөөрөмжөөр хангагдан àæè-äüí ðàà ýðççè ì ýí äèéã í ü áýðæççéýí, äàñãæ è° ä° èã° í èéã õí ãòí î èæóóèæ áèã áýèäðü ä í ü ø° æççéýòýä í ýýýüä àí ðààðàí àæèèäæ äàéí ä. Дасгал хөдөлгөөн, ажлын байрны дасгалыг 69 байгууллагын 1170 албан хаагчид хийж хэвшүүлэн, 39 удаагийн сургалтанд 7934 хүнийг хамруулж, 3167 ширхэг гарын авлага материал тараасан. Идэвхитэй хөдөлгөөнийг дэмжиж спортын уралдаан тэмцээн 45 удаа зохион байгуулж, нийт давхардсан тоогоор 2730 гаруй ЕБС-ийн сурагчид, оюутан залуус, иргэдийг хамруулсан</p>	90		
2		<p>Хзí àí ùí äóí ä ýðççè àæ ø°ø° ò, óóð àí üñæèüí äàðàí ò, óààì ø èüí àèèäàà äí ã èäèí î ñ ýðççè ì ýí äýý ðàì ãàèèàðàä ÷èæýñýí ñóðæèèò, ñóðòàè÷èèæàä ° ðã æççéýò;</p>			НХХ ЭМГ	<p>Сургуулийн болон сургуулийн өмнөх насны хүүхдүүдэд гар угаах аргачлалын заах сургалтыг 27 удаа зохион байгуулж, цэцэрлэгийн 523 хүүхдүүдэд, ЕБС-ийн бага ангийн 411, дунд ангийн 196, ахлах ангийн 149 сурагчид, нийт 1279 сурагчдад зохион байгуулсан. Дэлхийн гар угаах өдрийг “Цэвэр гар халдваргүй ирээдүй” уриан дор “Цогт хунтайж”-ын талбайд 2014 оны 10-р сарын 15-ны өдөр өдөрлөг зохион байгуулж, тэмдэглэн өнгөрүүлээ. Өдөрлөгт Булган сумын хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж буй 7 цэцэрлэг, Ерөнхий боловсролын I,II-р 12 жилийн сургуулийн багш, суралцагчид оролцсон. ЭМГ-ын сайн дурын ажилтан К.Аяако аймгийн төвийн 7 цэцэрлэгийн бэлтгэл болон дунд бүлгийн 420 хүүхдүүдэд гар</p>	90		

					<p>угаах аргын дадал хэвшил олгох зорилгоор цэцэрлэгийн багштай хамтран 7 хоног бүр сургалт зохион байгуулан ажиллаж байна. Аймгийн хэмжээний Эрүүл мэндийн байгууллагууд “Удмын сан, ургийн бичиг” хөтлөлтийн талаар 39 удаагийн сургалтыг танхимын болон явуулын хэлбэрээр зохион байгуулж, 3296 хүнийг хамруулан, гарын авлага сурталчилгааны материал 2800 ширхэгийг тарааж өгч, иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролын түвшинг дээшлүүлсэн. “Хүн амын удмын сан, ургийн бичиг хөтлөлт”-ийн талаар “Аймгийн ахмад багш нарын холбоо”-той хамтран аймаг, сумын ЗДТГазар, албан байгууллага аж ахуйн нэгжүүдэд 25 удаагийн сургалт зохион байгуулан, 763 иргэдэд ургийн бичиг хөтлөх арга зүйг зааж, “Ургийн бичиг хөтлөх дэвтэр”-ээр хангасан. СЭМҮТ-ийн сэтгэцийн нарийн мэргэжлийн эмч нартай хамтран “Сэтгэцийн эрүүл мэнд” “Хүн амын удмын сан, ургийн бичиг хөтлөлт”-ийг судлах арга зүйн талаар эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн, удирдах ажилтануудад сургалт зохион байгуулж, урьдчилан сэргийлэх үзлэгт 58 хүнийг хамруулж, шаардлагатай 24 хүний IQ-г тогтоолгосон. СЭМҮТөвийн эмч, Ахмад багш нарын холбоотой хамтран ЕБС-ын сургуулийн сурагчдад “Ургийн бичиг хөтлөх арга зүйн” талаар сургалт зохион байгуулж, ургийн бичиг хөтлөх загвар, гарын авлагаар хангасан. Эрсдэлтэй бүлгийн 28 жирэмсэн эмэгтэйчүүдийг удамшилын өвчнөөс сэргийлж, ургийн гаж хөгжлийг эрт илрүүлэхээр дээд шатлалын эмнэлэгт шилжүүлсэн.</p>			
3					<p>Хялганат, Сэлэнгэ сумын Эрүүл мэндийн төвүүд нь зуны сувилал ажиллуулан нийт 127 ахмад настанд эмийн бус эмчилгээ, нөхөн сэргээх тусламж үйлчилгээг үзүүлэн эмчлэн сувилсан байна. Сувилал нь эмийн эмчилгээ, саам эмчилгээ, бариа засал, зүү төөнүүр, тосон болон сүүн бариа заслын тусламж үйлчилгээг үзүүлэхийн зэрэгцээ ахмад настны сэтгэл зүй, хооллолтын талаар сургалт сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулан ажиллалаа. Рашаант, Сэлэнгэ, Баян-агт сумын Эрүүл мэндийн төвийн</p>			

		<p>H° ð° í ñýðäýó, ãñàðääà, ñóàèèääàí ù ò° ðë¿¿äèéá ò° æ¿¿ëýó;</p>			<p>HXX ЭМГ</p> <p>“Сувилгааны нэгж”-үүд нь “Гэрийн сувилахуйн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх баг байгуулан, хэвтрийн архаг хууч өвчтэй хүмүүс, хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээ шаардлагатай ганц бие харах асрах хүнгүй 26 иргэдэд ерөнхий болон төрөлжсөн сувилахуйн тусламж үйлчилгээг үзүүлж байна. Гэрийн сувилахуйн тусламж үзүүлдэг цүнх болон бусад иж бүрдлүүдийг өөрсдийн нөөцөөр бүрдүүлэн асаргаа сувилгааг хийж байна.</p>	90		
4		<p>Уеàì æèàèò àì àääàò óòààí ù ø èèäýā àðāū ā ýð¿¿è ì ýí àèéí ¿èè-èèäýí ä í ýâðð¿¿ëýó;</p>			<p>HXX ЭМГ</p> <p>Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн УАУ-ны тасгийг нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах зорилгоор ОН-ийн төсөвт 1 төсөл, ДЗОУБ-ын БОНХХ-т 2 төсөл бичин хүргүүлж, хэвтэн эмчлүүлсэн хувиараа хөдөлмөр эрхэлдэг 2 иргэнд төслийн саналаа уламжилж нийт 46.6 сая төгрөгний 14 нэр төрлийн аппарат тоног төхөөрөмжөөр ханган ажиллалаа. “Цанлэг” УАУ-ны хувийн хэвшлийн эмнэлэг Бүрэгхангай суманд УАУ-ыг хөгжүүлэх зорилгоор сумын Эрүүл мэндийн төвтэй хамтран ажиллаж гэрээ байгуулан харилцан туршилга судлан ажиллаж байна. “Цанлэг” УАУ-ны эмнэлэг нь 22.0 сая төгрөгөөр 7 нэр төрлийн тоног төхөөрөмжөөр хангаснаар УАУ-ны тусламж үйлчилгээний чанар сайжирсан. Уламжлалт анагаах ухааны зүүний цэгээр орчин үеийн анагаах ухааны витамин, улаан гэрэл, цахилгаан төөнө, хаш чулуун ор, цахилгаан аппаратууд, антибиотикыг хослуулан хийснээр эмчилгээний үр дүн сайжирсан.</p>	90		
6		<p>Эð¿¿è ì ýí àèéí ñàèààðò òóàèéí õýàø èèéí ¿èè àæèèèàääàä ° ðä æ¿¿ëýó;</p>			<p>HXX ЭМГ</p> <p>Аймгийн ЗД-ын А/219 дугаар захирамжаар Ман-Од, Цанлэг, Сожэд, Энх-Үрс хувийн хэвшлийн эмнэлгүүдэд Эрүүл мэндийн даатгалаас 47, төлбөртэй үйлчилгээний 20 нийт 67 ор ашиглах эрх олгож, иргэдэд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг үзүүлж байна. Эрүүл мэндийн чиглэлээр мэргэжлийн үйл ажиллагааг эрхлэх тусгай зөвшөөрөлтэй хувийн хэвшлийн 34 байгууллага үйл ажиллагаа явуулж байна. 2014 онд уламжлалт эмчилгээ, сувилахуй, эм зүйн чиглэлээр шинээр 7 байгууллагад тусгай зөвшөөрөл олгон иргэдийн хэрэгцээнд нийцүүлэн</p>	80		

					тусламж үйлчилгээг үзүүлэн ажиллаж байна.			
7		<p>Баéääèèéí äàì ø èä, í èèðèéä òàì àðñàí °â:-è° è, äýí ýðèéí àð óè î ñèùí àñóóäèù ä ø èéäáýðèýò ýðñäýèèéí ì áí äæí áí òèéí ÷äààäòèéäáýòæ¿çèýò;</p>			<p>НХХ ЭМГ</p> <p>Сум өрхийн ЭМБ-ын дарга эрхлэгч, ахлагч нарын гамшгийн үеийн эрсдлийн тооцох, менежментийг сайжруулах мэдлэг олгох сургалт хийж 70 гаруй хүн хамруулсан байна. Гэнэтийн аюул ослоос сэргийлэх, эрсдэлийн менежментийн чадавхи сайжруулах сургалт, үзүүлэх сургуулийг жил бүр аймгийн ОБГ, ҮХААГ, сумдын ЗДТГ, Эрүүл мэндийн төв, мал эмнэлэг үржлийн тасагтай хамтран зохион байгуулж хэвшүүлээд байна. 2014 онд Хангал, Бугат суманд “Шинэ халдварын сэжигтэй тохиолдол илэрсэн үед эмнэлэг дэлгэн ажиллах” үзүүлэх сургуулийг зохион байгуулж 33 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн оролцож, халдвараас хамгаалах хувийн хувцас хэрэгсэл өмсөх, тайлах дадлага хийж, багаж тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах арга техник эзэмшин, халдваргүйтгэлийн бодисын нөөц бүрдүүлж, áýéýí áàéäèù ä òàí äóèèáí, °í ä° ðæ¿çèñýí áýéýí байдалд шилжүүлэх, хариу арга хэмжээ авах эрсдлийн үеийн мэдлэг чадавхыг нэмэгдүүллэй. Õèø èä-Өндөр суманд гарсан “Хүний боом” өвчний голомтонд халдвар эсэргүүцэх арга хэмжээг зохион байгуулж, эрсдлийг тооцон, халдвартын эмнэлэг дэлгэн, хэсэгчилэн хөл хорио тогтоож, тархвар судалгааг хийж ажиллалаа.</p>	80		
8		<p>Õèíí í èèðèéí í ðí èöíí, ñàèääð äóí äùí òàì òùí àæèèèääàä ñàèæðóóèäð çàì äàð òóäù ò¿í, òàì ò í èíí ýð¿çè ì ýí äýý òàì äàèèäð ñàí àè, ñàí àà-èèäù ä äýí æèí °ðí ¿çèýò;</p>			<p>НХХ ЭМГ</p> <p>“Эрүүл мэндийн довтолгоо” арга хэмжээний хүрээнд Эрүүл мэндийн газар, сум, өрхийн Эрүүл мэндийн төвүүд халдварт болон халдварт бус өвчний 14 чиглэлээр аймгийн хэмжээнд нийт 768 удаагийн сургалтаар давхардсан тоогоор 70898 хүнд сургалт зохион байгуулсан. Иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролын түвшин тодорхойлох судалгааг сургалт сурталчилгааг зохион байгуулахаас өмнө болон хойно нийт 4000 хүнээс авч, үр дүнг тооцож ажилласан. Судалгааны үр дүнгээр иргэдийн эрүүл мэндийн мэдлэг, боловсрол 25.04%-иар өссөн дүнтэй байна.</p>	90		
9		<p>Сóí, ä¿çðýä õí ò ñóóðèéí äàçàð áí èíí äýð á¿è, äæèùí áàéðáí ä ýð¿çè ì ýí äèèä äýí æèð í ð-í ù ä á¿ðä¿çèýò;</p>			<p>НХХ ЭМГ</p> <p>“Эрүүл мэндийг дэмжигч ажлын байр”-ны тоог нэмэгдүүлэх зорилгоор “ХБӨ-ний эрсдэлт хүчин зүйлсээс сэргийлэх” сургалтуудыг зохион байгуулж мэргэжил арга зүйгээр ханган ажиллаа.</p>	90		

					<p>Сургалтанд нийт 36 удаа албан байгууллагууд, ЕБС-иудад зохион байгуулж давхардсан тоогоор 31590 хүнийг хамрууллаа. Болзолт уралдаан 22, Өдөрлөг, уулзалт хэлэлцүүлэг, нөлөөллийн ажил 18, Ажил мэргэжлийн уралдааныг 8 удаа зохион байгуулж 494 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн аян 16 тус тус зохион байгуулан нийт давхардсан тоогоор 75448 хүнийг хамруулсан. Салбар дундын хамтын ажиллагааг сайжруулах, ажилтан албан хаагчдыг халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, эмчлэх, эрүүлжүүлэх, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, хандлагыг өөрчлөх чиглэлээр хамтран ажиллах “Хамтын гэрээ” –г 54 байгууллагатай байгуулан, гэрээг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Эрүүл мэндийг дэмжигч сум, баг, байгууллага, гэр бүл, иргэн болох хөдөлгөөн өрнүүлэх болзолт уралдааныг зарлан хэрэгжилтийг 16 сум 40 албан байгууллагад үзэж, мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч хамтран ажилласан байна.</p>			
10		<p>Хзл àì ù ā ààòàèääàò óí àì ù òñààð òàì āāð, ýð¿¿è àðóéā ñàéæðóóèàð, òèì èéí áí èí í áóñàà ¿èèāýð, àðóéí òí ā òāýääèù í ì áí àæ àí òèéā áàāààñàí àì üāðàèùí ýð¿¿è í ð-èí áéé áí èā ò çàì ààð ýð¿¿è, àð óèā¿è í ð-í ù ā á¿ðä¿¿èýð.</p>			<p>Óóāāā òñ ò¿āýð òýāð 14 òí í ā á¿ð àðèóðāāè òàèāāàððā¿èðāýè òèéæ òíí ù áýýæéā ñàð á¿ð ø èí æèèāýí à òàì ðóóèæ ýð¿¿è àðóéí ø ààðāèāā òàì āāñàí óí àí ù òñààð èðāýā òàì āāāāæ áàéí à. “Булган-Мээж” ХХК-тай хамтран 14 усан санд угаалга, ариутгал хийж, усан сангийн 28 ажилтанд ариутгал, халдваргүйжүүлэлт хийх талаар сургалт зохион байгуулан, зөвлөгөө өгч, гарын авлагаар хангасан. Засаг даргын А/93 тоот захирамжаар Баасан, Бямба гаригийг “Бүх нийтийн цэвэрлэгээ хийх өдөр болгон зарласан. Áéí æéí òýí æýýí à булаг шандны эх үүсвэр, голын ай савыг бохирдлоос хамгаалах, гол доторхи болон голын эргийн 50м газрын хогийг цэвэрлэх ажилд Булган сумын ЕБС-ийн ахлах ангийн сурагчид болон Спортын дунд сургууль, МСҮТ-ийн оюутан, сурагчид нийт 300 гаруй хүүхдүүд хамрагдсан. Булган сумын Тохижилт үйлчилгээний газарт 34 албан байгууллага хог хаягдлаа ачуулах захиалгаа өгч нийт 102 м3 хогийг ачиж тээвэрлэн хогийг төвлөрсөн цэгт буулгасан. Мөн 25 төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгжүүд өөрсдийн тээврийн хэрэгсэл, хүн хүчээр 100 м3</p>	90		

		ái ēā æōýðýæçéýō.							
1		<p>Ì í í ā ē Ōēñúí çí äýñòýí, ýñòàí, çí äýñí èé ò° í ðēéí áí ēí í òçí àí ççéí ýí ç áçðēéí äàäððàäðóòáúí í þ ó í ú òýðýäýýā çā ø àðòàé ñóäèàí òí áí ðòí ééæ òýäýýðò òí ðēðñí í ñí , è, òðēàæéí çéè-èéäýýí èé ò° ð° è çð àð èäàé àðäà òýéäýðēéāñí í ā æōýðýæýō</p>			НХХ БСГ	<p>Үндэсний олон ястануудын зан заншлыг хадгалан хамгаалах талаар соёлын биет болон биет бус өвийг өвлөн уламжлагчийг бүртгэлжүүлэн өвийг баримтжуулан ажиллаж байна. Үндэсний цөөнхийн соёлын өвийг өвлөн уламжлагч Тэшиг сумын Буриад зоны соёлын өвийг хадгалан хамгаалах чиглэлээр “Алтаргана” наадамд оролцуулах бэлтгэлийг хангаж цашид ОХУ-ын буриад улсын Закамень аймагтай хамтарсан эв модны наадмыг зохион байгуулахаар “Монголын аялал жуулчлалын цагалбар”-т оруулаад байна.</p>	100		
2	<p>Ñòäààäèéí çí ðēèò 2. Ōçí àí ä ñí , è, óðēàæéí çéè-èéäýýā òçíðòýýí æýé, ÷áí àðòàé òçðäýæ èðäýäèéí í þ ó í ú òýðýäýýā òáí äàð òàèààð äí ðàèòí é àðèò ääðäáí à:</p>	<p>í äýñí èé ì í í ā ē áé-äýý ° äè ççéýí ð° äæççéýō ì ð-èí í ° òò° èèéāáçðäççéýō</p>			НХХ БСГ	<p>Í ðòí í, Ōóðàä-ª í ä° ð, Ōèø èä-ª í ä° ð, Áóðäáí áóèäā Булган сумын Биеийн тамир, спортын мэргэжлийн Бүрэн дунд сургууль, Эрдмийн-Өргөө цогцолборын Монгол хэл уран зохиолын багш нар áóñäá ì ýðäýæèéí ääæø áí ēí í èðäýäýā ñóðäèèò çí ðēí í äàèäòéæ òýäø ñýí . Ōýèäáí ò òí ñā í ú ÁÁÑ-èéí ääæø í äð ì í í ā ē áé-æéí ç° äè° ì æéí áóèäí äæèèèóóèáí ýóýā ýð-ççäýā ñàì äàðäàð Ì í í ā è бичгийг сурталчилж байна. Аймагт Сайхан бичгийн уралдааныг 4 ангилалаар зохион байгуулж, насанд хүрэгчдийг оролцуулан бүтээлийг сурталчилж үзэсгэлэн гаргаснаар монгол бичиг сурах хүмүүс, хамт олны тоо нэмэгдэж байна.</p>	70		
3		<p>Монголчуудын уламжлалт ñí , èúí áéàò áí ēí í áéàò áóñ ° äèéā òäàäèèàð, ðàì äàèèàð, ñýðäýýð, çí äýñí èé ðēéäýýä äýèðéé äàðèí ú òàí èí ì ýäýðçé, áí ēí äñðí èúí í èéòèýā òçíðòýýé áí ēā í äýèäýðççéýí ð° äæççéýō çéè àæèèèàääàä ò° ðēéí áí äèí ā í ð äýì æò</p>			НХХ БСГ	<p>Иргэдэд сургалт сурталчилгаа явуулсаны үр дүнд иргэд түүх, соёлын дурсгал, соёлын өвийг хамгаалах талаар мэдээлэлтэй болсон. Монгол Улсын Засгийн Газраас баталсан “Түүх, Соёлын Үл Хөдлөх Дурсгал Зүйлийг хамгаалах, сэргээн засварлах” үндэсний хөтөлбөр БСШУЯ-ны харъяа Соёлын Өвийн Төвтөй хамтран УНБМС, Аймаг, музейн БМСанг баяжуулах, аймгийн нутагт оршдог ТСҮХДЗ-ийн хадгалалт хамгаалалт ашиглалтын байдалд судалгаа хийж, шинээр дурсгалыг илрүүлэх, гэрэл зурагжуулах, хяналт шинжилгээ хийх, JPS-ийг тодорхойлох ажиллах ажлыг эрчимжүүлэх зорилгоор төлөвлөгөө гарган сумдын засаг дарга, соёлын төвийн эрхлэгч нарт хүргэлээ. Улс, àéí äā ñòí ú í</p>	100		

					<p>oàì ãàèèàèòàì ä äàéããà ò¿¿ò ñí, èùí äóðñããèò ãàçàð, Õèñúí oàì ãàèèòàì ä äàéääã Õí ãòúí òàãàí äàéø èí, ò¿¿í èé äýðèò ò° ø° ä×èí òí èã èã Õaðààò äàãèéí ì àè-èí È.Ì °í òáàò, Õaðáóòúí ì óçàé Õað äàèãñú ä Õ.Àààñáí äàò, Àéí ãèéí oàì ãàèèàèòàì ä äàéääã Àðñèáí ò oàä, Õáí ãààé oàáí ù ñ¿ã çóðãèéã Æàø áàèèàáí í àè-èí À.Àààð-, À.Ààòòýí äýè, Ñóí ùí oàì ãàèèòàì ä äàéääã Èàð áòð ó Áóóðàé oàáí óóèù ä Õ.Àííáíí, ×óèóóò í óóð àí ðàèòúí á¿ñèéã Ààø äàèèàáí í àðò oàðèóóóóèñáí äàéí à.</p>			
4		<p>Yí äýñí èé óèàì ãèàèèò áí èí í ñí í ã äí ä óðèääã ò¿¿òäýä çí ðèóèñáí óðèàãèéí ø° ðèèéã ø° ø° ñ äýí ãèò ¿í äýñí èé ø° ø° éá° ð, ø° ñ° è áí èí àñðóóéæ öýðýãè¿éýð</p>			<p>“Сонгодог урлаг-2” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх, сурталчилах, танин мэдүүлэх зорилгоор Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдын дунд сургалт зохион байгуулан ЭӨЦС,1-р 12 жилийн сургуулийн ахлах ангийн 190 сурагч хамрагдлаа. Соёлын салбарын уран бүтээлчидтэй хамтран Сонгодог урлаг, соёл, урлагийг иргэдэд сурталчилах зорилгоор “Соёлын гудамж” анхдугаар фестивалыг зохион байгуулж сонгодог урлагийг иргэдэд сурталчилсан. Засаг даргын ивээл дор Булган аймгийн бүх сумдад “Хүн” гэдэг сонгодог жүжиг 150-200 хүүхдэд “Мандухайн паян” хүүхдийн жүжгээр үйлчилсэн, оны өмнө Д.Батбаярын “Гэгээ” жүжгийг тавина. Ахмадын баяраар ХЖТ-ын хамт олон үнэ төлбөргүй тоглолт зохион байгуулсан. Аймгийн төв номын сан 1800 уншигчийн карт үнэ төлбөргүй нээж цахим номоор үйлчилсэн.</p>	90		
5		<p>Cí, è, óðèàãèéí äàéãòéèääóóäúí ì àòàðèàèèää äààç, äàðèèã äàéãóóèàì ãèéí çí ðèóèàèò, ýð¿¿è àòóé, ãí í ç¿é, oàíí èèéí áí èí í ¿éè-èèäýí èé -àí àðò oààèããàð í ð-èí ¿àèéí öýðýãöýý ø äàðàèàãú ä óóñãñáí ñòáí äàðòú ä áí èí àñðóóéæí ° ðä° ò</p>			<p>Аймгийн ХЖТ, Музей, Номын сангийн шинэ барилгын зураг төсвийг хийлгэж, номын сангийн барилгыг барихад шаардагдах 350 сая төгрөгийг улсын төсөвт санал хүргүүлээ. Аймгийн ХЖТ-т 278 сая төгрөгийн их засварыг хийлээ. Бүрэгхангай, Рашаант, Дашинчилэн сумдын соёлын төвийн засварт 360 сая төгрөгийг шийдүүлж, засварын ажлыг хийж дуусгалаа. Баяннуур 239.4, Хангал 90.3, Гурванбулаг 119.9, Сайхан 84.4, Хутаг-Өндөр 110.4 сая төгрөгний барилгын засварын зургуудыг хийлгүүлээ. Хангал сум 25 сая төгрөгөөр ёслол хүндэтгэлийн өргөө, Рашаант сум орон нутаг судлах танхим байгуулахад 10 сая төгрөгний үзмэр эд өлгийн</p>	100		

					<p>зүйлийг баяжуулан барилгад эх засвар, Хутаг-Өндөр сум орон нутаг судлах танхимын байрыг сум хөгжүүлэх сангаас 20.0 сая төгрөг шийдүүлэн шинээр барилаа.</p> <p>Сайхан сум ОНСТ-ыг засвар хийлгэхээр 100 сая төгрөгний зураг төслийг хийлгээд байна. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 33.6 сая төгрөгний санхүүжилтээр Гурванбулаг сум орон нутаг судлах танхимаа заслаа. Аймгийн төв номын сангийн өргөтгөлийн барилгын 671 сая төгрөгийг 2015 оны улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтанд суулгаж шийдвэрлэсэн. Сумдын соёлын төвүүд, ХЖТ-ыг орчин үеийн техник хэрэгслээр хангахаар ССАЖЯ-нд санал хүргүүлсэнээр Хөгжимт жүжгийн театр, Бүрэгхангай, Хутаг-Өндөр, Тэшиг, Бугат, Баяннуур, Хангал, Хялганат, Хишиг-Өндөр, Орхон сумдад 51,470,080 сая төгрөгний дууны тоног төхөөрөмж, Баяннуур, Хангал сумдад Морин хуур, ятга, шанз, хуучир, ёочин, лимбэ зэрэг 6,9 сая төгрөгний үндэсний хөгжим, Бугат, Орхон суманд үзэгчдийн сандал 401 ширхэг буюу 13,6 сая төгрөг, Бүрэгхангай, Хутаг-өндөр, Тэшиг, Бугат, Баяннуур, Могод, Орхон, Хангал, Хишиг-өндөр, Баян-Агт, Сэлэнгэ сумдад номын сангийн тавиур, тогтмол хэвлэлийн тавиур, катологийн шүүгээ зэрэг 30,4 сая төгрөгний хөрөнгө оруулалт, Орон нутгийн хөгжлийн сангаас Рашаант сум 12 сая, Булган сумын соёлын ордон 15 сая төгрөгний тоног төхөөрөмжийн хөрөнгө оруулалт нийт 129.4 сая төгрөгний хөрөнгө оруулалт хийгдлээ.</p>			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

4.8. I ИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ, ХӨДӨЛМӨРИЙН БОДЛОГО /2007-2021/

1	<p>Nòdàààèí çí ðèèò 1. Äýð á ç è, í è è ä ý ì , ò à ì ò í è ì í ä ò è è ò ó ð è à ñ à í ò à è à ì æ è í ò ì æ ì è ò ì í ä ò ð è ò ä ð ç ç è æ ò à è à ì æ è í ç è è ÷ è è ä ý ä í è ì í ò è ñ ù í æ è ð è æ</p>	<p>Hèéä èéí òàèàì æèí äýì æýä òóñèàèöàà çàéèø äçé ø ààðäèàæàòàé ° ðð, èðäý/äèéí öýðýæýý, ñí í ä èòì ä òç è æýñýí òàèàì æèí í è ì í òàèò ç è è ÷ è è ä ý ä á è é á í è ä æ ç è è ÷ è è ä ý ä òóàèéí öýâð è è, èðäýí è è í è è ä è é í áàéæòèèèàæòóáúí í ðì èòì í òì éä í ð òçðäýò òì æì èòì í ä á ç ð ä ç ç è ý ó;</p>				<p>HXX</p> <p>Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээний орлого нэмэгдүүлэх 35 төсөлд 35,0 сая төгрөг, сэргээн засах үйлчилгээг Булган, Дашинчилэн, Хутаг-Өндөр, Рашаант, Тэшиг, Гурванбулаг, Баян-Агт, Бүрэгхангай, Баяннуур сумдад явуулж, 235 иргэнийг хамруулж, 16,5 сая төгрөг зарцуулжээ.</p>	100		
---	--	---	--	--	--	---	-----	--	--

2	<p>᠔ᠵᠢᠳᠠᠶ᠋ᠠᠭ᠎ᠠ ᠔ᠦ ᠬᠡᠭᠢᠨᠡᠢ ᠶ᠋ᠢ:</p>	<p>ᠬᠦ᠋ᠰᠦ᠋ᠭᠡᠢ ᠔ᠵᠢ ᠠᠢ ᠠ ᠴᠢᠳᠦ᠋ᠨᠠᠢ ᠢᠶᠡᠭᠡᠢ ᠶᠠ᠋ᠣ᠋ᠨᠢ ᠵᠡᠶᠡ᠋ᠶᠠᠶᠠ ᠔ᠦ ᠬᠡᠭᠢᠨᠡᠢ.</p>			<p>НХХ</p> <p>Орон нутгийн Эрүүл мэндийн байгууллагуудын эх, хүүхдэд үзүүлж буй тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулан, нарийн мэргэжлийн эмч нарын зөвлөн туслах баг “Дэмжлэгт хяналт”-ийг зохион байгуулан, аймгийн Эрүүл мэндийн газар, “ Дэлхийн –3өн” байгууллагын санхүүжилтийн дэмжлэгтэйгээр “Аймгийн Засаг даргын нэрэмжит” нарийн мэргэжлийн эмч нарын үзлэгийг 16 суманд зохион байгуулан 7350 иргэдийг хамруулан, эх, хүүхдийн эрүүл мэндийг дэмжих талаар эрүүл мэндийн сургалт, өдөрлөгийг зохион байгуулан 2754 иргэдийг хамруулсан. 2014 онд СӨБ-ын хувилбарт сургалтаар 16 сумын 45 багт гэр цэцэрлэг ажиллаж 1200 хүүхэд, үүнээс нүүдлийн цэцэрлэгт 936, ээлжит бүлэгт 97, явуулын багшийн сургалтанд 167 хүүхэд хамрагдлаа. Сумдууд жил бүрийн 6,7-р саруудад хөдөөгийн нүүдлийн гэр цэцэрлэг дээр төвлөрүүлэн нүүдлийн номын санг ажиллуулж хэвшээд байна. Сумдын номын сангууд нүүдлийн номын сангаар 1691 хүнд 2441 ширхэг ном олгож аймгийн төв номын сан 596 хүнд 901 номоор нүүдэл зөөврийн номын сангийн үйлчилгээг хүргэлээ. “MonBiblio” номын сангийн автоматжуулалтын программыг бүх сумдын номын сангуудад суулгасанаар нийт 101332 ном оруулахаас 29188 номыг электрон католог оруулаад байна.</p>	100		
1	<p>Стратегийн зорилт 2. Иргэний хөдөлмөрлөх эрхийг хамгаалах, бүтээмж, ур чадварыг хөгжүүлэх үндсэн дээр цалин хөлсийг нэмэгдүүлэх,</p>	<p>ᠬᠦ᠋ᠰᠦ᠋ᠭᠡᠢ ᠴᠠᠳᠦ ᠴᠢᠶᠡᠶᠡᠢ ᠶᠳᠢᠶᠡ᠋ᠳᠦ, ᠢᠶᠡᠭᠡᠢ ᠶᠠ᠋ᠣ᠋ᠨᠢ ᠨᠠᠶᠢ᠋ᠭᠠᠶᠠ ᠔ᠦ᠋ᠰᠦ᠋ᠭᠡᠢ ᠠᠶᠢ᠋ᠨᠠᠶᠢ᠋ᠭᠡᠢ ᠶᠠ᠋ᠣ᠋ᠨᠢ ᠠᠶᠢ᠋ᠨᠠᠶᠢ᠋ᠭᠡᠢ ᠠᠶᠢ᠋ᠨᠠᠶᠢ᠋ᠭᠡᠢ ᠠᠶᠢ᠋ᠨᠠᠶᠢ᠋ᠭᠡᠢ</p>			<p>НХХ</p> <p>Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтын хөтөлбөрийн хүрээнд мэргэжилгүй болон мэргэжлийн ур чадвар доогуур иргэдийг ажил олгогчийн захиалга, иргэдийн өөрийн хүссэн мэргэжлээр нь сургаж ажлын байранд ажиллах, хувиараа хөдөлмөр эрхлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэн ажиллаж байна. Үүний үр дүнд 490 иргэнийг хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтын хөтөлбөрт хамруулаад байна. Сургалтыг мэргэжлийн ур чадвар олгох сургалт, явуулын сургалт зэрэг хэлбэрээр нийт 11 суманд 19 мэргэжлээр сургалтыг зохион байгуулан ажиллалаа.</p>	90		
2	<p>бизнесийн орчин, ажлын</p>	<p>ᠬᠦ᠋ᠰᠦ᠋ᠭᠡᠢ ᠶᠠ᠋ᠣ᠋ᠨᠢ ᠠᠶᠢ᠋ᠨᠠᠶᠢ᠋ᠭᠡᠢ ᠠᠶᠢ᠋ᠨᠠᠶᠢ᠋ᠭᠡᠢ ᠠᠶᠢ᠋ᠨᠠᠶᠢ᠋ᠭᠡᠢ ᠠᠶᠢ᠋ᠨᠠᠶᠢ᠋ᠭᠡᠢ</p>			<p>НХХ</p> <p>2014 онд гадаад аиллах хүч гаргаагүй.</p>	0		

					50,0 сая төгрөгөөр дэмжиж 50 ажлын байр бий болгож ажиллаа. Сургалт явуулах эрх авсан сургалтын байгууллагад 89 иргэнийг бизнес инкубацийн сургалтанд хамруулсан. Мөн залуу малчин өрхийг дэмжих хөтөлбөрт хамрагдсан малчдыг 12-р сарын 10-ны дотор тус сургалтанд хамруулахаар төлөвлөөд байна.				
5		<p>Мүдäýæèéí áí êí añðí è, ñóðääèòúí òàèààð ò° ð° ñ áàðèì òèàð áí äèí äü ä òí äí ðòí éèæ òóâèéí öýâø èèéí í ðí èòí í ä äýì æèð çàì ààð äýèòäýääýæ áàèääà áí êí añí í òç:í èé -àääàðèéä ò° ä° èì ° ðèéí çàð çýýèèéí öýðýäýýý, ø ààðäèàääà í èéöççèýö</p>			HXX	24 аж ахуй нэгж байгууллагатай хамтран 12 мэргэжлээр 202 иргэнийг Үндэсний мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх хөтөлбөрийн хүрээнд захиалгаар мэргэжил эзэмшүүлсэн. Үүнээс 80,40% нь мэргэжлээрээ, 19,6% нь мэргэжлийн бус ажил эрхэлж байна. Нийт төгсөгчдийн 45,6% нь ажилтай байртай бөгөөд хувиараа хөдөлмөр эрхлэж буй 42,1%, 57,9% нь гэрээ байгуулсан аж ахуй нэгж байгууллагадаа ажиллаж байна. Ажил эрхлээгүй 44,6%, 16 иргэн буюу 9,8% нь давтан буюу дэвшин суралцаж байна. Үндэсний мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх хөтөлбөрийн хүрээнд суралцсан иргэдээс 179 буюу 88,6% нь ажлын байраар хангагдсан. Үүнээс 99 буюу 55,3% нь байнгын, 80 буюу 44,6% нь түр ажлын байранд ажиллаж байна. Ажил эрхлээгүй 16 иргэн буюу 7,9%, 7 иргэн буюу 3,4% нь үргэжлүүлэн суралцаж байна.	100		
1	<p>Ñòðàòáæéí çí ðèèð 3. Õçí àì ùí áçèäçäèéí çí òèñòí é ò° ä° èì ° ð ýððèýèð, òççí èè äí òí ð í èéä èéí ýì çýä áçèæèéí ò° ä° èì ° ð ýððèýèðèéä äýì æèð áí äèí ä , ò° ò° èä° ð áí êí añðóóèæ öýðýæççèýö:</p>	<p>Èì ýäýé:ççä, àòí àä í àñòàí , ì àè:-èä, ò° äæèéí áýððø ýýèòýé èðäýä çýðýä òçí àì ùí áí êí í í èéä èéí áçèäçäèéí ò° ä° èì ° ð ýððèýèðèéí öýðýäýýýä òí äí ðòí éèæ äýì æèýä ççççèýýä -èæýñýí ò° ò° èä° ð áí êí añðóóèæ öýðýæççèýö;</p>			HXX	Одоогийн байдлаар 60 иргэн мэргэжлийн чиг баримжаа олгох зөвлөгөө авч, аж ахуй эрхлэх 3 удаагийн сургалтанд нийт 89 иргэн сууж 40 иргэн 80,0 сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэг авч 21 иргэн байнгын болон улирлын ажлын байртай болсон байна. Мөн 56 иргэн тус хөтөлбөрт бүртгэгдэж купоны үйлчилгээнд хамрагдахад бэлэн болоод байна. Булган сумын хэмжээнд 18 ахмадыг хамруулахаар төлөвлөж ахмадуудтайгаа гэрээ байгуулан үйл ажиллагаагаа эхлүүлээд байна. Одоогийн байдлаар Хутаг-Өндөр сумаас сонгогдсон 3 ахмад баг болон үйл ажиллагаагаа явуулан тус бүр 150,0 төгрөгний урамшуулал авсан бөгөөд нийт 46 ахмадтай гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Малчдын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрийн хүрээнд 5 сумын 5 залуу малчдыг дэмжин тус 4,0 сая төгрөг, зөвлөгөө	100		

					<p>мэдээлэл өгөх 25 малчинд тус бүр 300,0 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг олгоод байна.</p> <p>Цөөн малтай болон огт малгүй иргэдийг "Малжуулах хөтөлбөр"-ийн хүрээнд Бугат, Хангал, Бүрэгхангай, Баян-агт, Орхон сумдын 25 иргэнийг сонгон авч нийт 1507 толгой малыг 100.0 сая төгрөгөөр худалдан авч малжууллаа. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрийн хүрээнд хувиараа хөдөлмөр эрхлэдэг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний 20 төсөл дэмжигдснээс ахуйн үйлчилгээний 5, хөнгөн үйлдвэрийн 10, фермер аж ахуйн 1, газар тариалангийн 2, гар урлалын 2 төсөл тус тус дэмжигдсэн. Аймгийн хэмжээнд сум бүрээс 1 төсөл шалгаруулан хүртээмжтэй жигд хуваарилан хүргүүлэхээр шийдвэрлэсний дагуу Хувиараа хөдөлмөр эрхлэдэг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний шалгарсан төслөөс /нэг ажлын байр нэг сая төгрөг/ 20 ажлын байр бий болгож, 20 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтыг хийж ажилласан байна.</p>			
3		<p>Aëááí áóñ ò°ä°èì °ð ýððëýã-äèéí á¿ððäýë, ì ýäýýýë, çì òèí í ààéãóóè-àèòù ä ñàéæðóóèæ ò°ð, èðäýí èé í èéã èéí áàéãóóèèàã, ì ýðäýæèéí òí éáí í äùí î ðí èòí îí éã î ð í èéã èéí ¿éè-èèäýýí ä òàì ðàããàð áí èí ì æèéí ýì ýã¿¿ýó;</p>			<p>НХХ</p> <p>Аймгийн хэмжээнд Албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн улсын үзлэгийг 16 сум, 1 тосгон, 74 багт зохион байгуулж, аймгийн хэмжээнд бүртгэл ñòááèããáí ä í èéò 2134 ò¿í òàì ðàããàíáí äàñ 1983 хүн мэдээлийн санд бүртгэгдэж Улсын Хөдөлмөр халамжийн үйлчилгээний газрын вэб сайтанд нэгтгэн ажиллалаа.</p> <p>Aëááí áóñ ò°ä°èì °ð ýððëýã-äèéí Ò°ä°èì °ð ýððëýëðèéä äýì æð ñàì äãñ î éã æ áàéããà æææä çýýä òàì ðóóèä, àèçí äñ ò°ñ°è àé-èò áí èí í àèçí äñ èí èóáàðèéí ¿éè-èèäýýí ä òàì ðóóèäò çýðýä арга хэмжээ авлаа.</p>	90		
4		<p>Aëááí áóñ ò°ä°èì °ð ýððëýã-äèéí çàð çýýä °ðñ°èä°ò -äããàðòù ä äýýø è¿¿èýóýä -èæýñýí ýàèéí çàñàä àèçí äñèéí äýì æèýæèä°ð æ¿¿èýó;</p>			<p>НХХ</p> <p>“Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч болон нөхөрлөл хоршоо байгуулах иргэнийг дэмжих” хөтөлбөрийн хүрээнд 33 төслийг 50,0 сая төгрөгөөр дэмжиж 50 ажлын байр бий болгож ажиллаа. Сургалт явуулах эрх авсан сургалтын байгууллагад 89 иргэнийг бизнес инкубацийн сургалтанд хамруулсан.</p> <p>“Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч болон нөхөрлөл хоршоо байгуулах иргэнийг дэмжих” зорилгоор</p>	100		

					банкны хөнгөлттэй зээлэнд хамруулахаар 10-р сарын 15-наас эхлэн 3 удаагийн төслийн сонгон шалгаруулалт хийж, шаардлага хангасан төслүүдийг банкууд руу хүргүүлсэнээр Төрийн банкнаас 7 төслийн 27,0 сая төгрөг, Хас банкнаас 10 төслийн 55,0 сая төгрөгийн тус тус олгож, төсөл хөтөлбөрт хамруулснаар нийт 82 ажлын байр бий болгоод байна.				
5		<p>X° ä° èì ° ð ýðöyèæ áóé õççõäççæèéä áí ëí ãñðí è, ì ýðäyæèèéí ñóðææèð, ýðççè ì ýí àèéí çèè-èèäyí ä ðàì ðóóèàð, ýöyã ýð, äýð áçèèéí æø ççæèéäí ü àæèüí áàéðààð ðàì æð çýðäyýð çàèóó-óóäüí àæèè ýððèyèòòýé öyèäóóèái òí æ äáééèààð öýðyæççèyð.</p>			HXX	Бүх сумдын засаг дарга, багийн засаг дарга, сургууль цэцэрлэгийн захирал, эрхлэгч, сум, сургуулийн нийгмийн ажилтан, бүх сумын хамтарсан багийн гишүүдэд “Хүүхдийн хөдөлмөр-Хүүхдийн эрх” сургалтыг зохион байгуулж 340 гаруй төрийн албан хаагч, шийдвэр гаргагчдыг хамрууллаа. Хүүхдийн хөдөлмөр, эрх үүрэг, хүүхэд хамгаалал, хорт зуршил, хүчирхийлэл зэрэг 12 төрлийн сургалтыг зохион байгуулж нийт 1500 шахам хүүхдүүд насанд хүрэгчдийг хамруулж, хөдөлмөрийн гарын авлагыг боловсруулан 2500 ширхэг хувилж, олон нийтэд зориулан сурталчиллаа.	100		

ОАА. ҮАЭЭІ ÇАНАЭЕІ а № ЭО, ОА АЭЭЕЕІ АІ АЕІ АІ

5.1. МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

5.1.1. ОЛСЫН ТӨСВИЙН БОДЛОГО /2007-2021/

1	<p>Ñòààçàæéí çí ðèèò 1. Õ° ñàèéí ò° è° àè° èòèéä Ì í í ã è Õèñúí Ì ýí ääí ü</p>	<p>T° ñàèéä Ì í í ã è Õèñúí Ì ýí ääí ü ò° ææèèéí çí ðèèòí ä ñóóðèèñàí Ì í äýñí èè ò° ææèèéí òí æ áí äèí ã òí é öyèäóóèái áí ëí ãñðíóóèæ öýðyæççèæ áàèð ýðð ççéí çí ðèòóóèèèòü ä áèé áí èã ð;</p>			СТС X	Жил бүрийн төсвийг Ì ýí ääí ü ò° ææèèéí çí ðèèòí ä суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлоготой уялдуулан боловсруулж, холбогдох газар хүргүүлэн ажиллаж байна.	100		
2	<p>ò° ææèèéí çí ðèèòí ä ñóóðèèñàí Ì í äýñí èè ò° ææèèéí òí æ áí äèí äü ä öýðyæççèyðyã í èéòççèyí áí ëí ãñðí í äóé áí èã í í :</p>	<p>Õðí í í óòæéí ò° ñàèéí óàèðäèèää, ñàí òççæèèèèéí ýðð öýí æyýä í ýí ýæççèææ òàðèòóóèèäüí òí äòí èòí í ä áí ëí ãñðí í äóé áí èã í öèñúí áí ëí í ðí í í óòæéí ò° ñàèéí ò° è° àè° èòèéí öyèäàà òí èáí í ä ñàéæðóóèèäð;</p>			СТС X	Аймгийн 2014 оны орон нутгийн төсөв нь "Төсвийн тухай хууль"-ийн удирдлага зарчим, төв орон нутгийн төсвийн харилцааны шинэчлэлийг бүрэн тусгаж хэрэгжүүлсэнээр онцлог байснаас гадна Төв болон орон нутгийн төсвийн харилцаанд санхүүгийн дэмжлэг, орлогын болон тусгай зориулалтын шилжүүлгийн шинэ механизм хэрэглэх замаар орон нутгийн төсөв санхүүгийн эрх мэдлийг нэмэгдүүлж, төвлөрлийг сааруулах чухал шинэчлэлтийг эхлүүлсэн. Тухайлбал Орон нутгийн хөгжлийн дэмжих санд 9.2 тэрбум, тусгай	100		

					зориулалтын шилжүүлгээр 24.0 тэрбум төгрөгийн төсөл арга хэмжээ батлагдлаа. Нийт аймгийн төсвийн орлого 17.5 тэрбум төгрөг боллоо.			
3		<p>T° n̄âèéā ð° n̄âèéí áàéãóóèèàãóáú í áí àèò õýðýãóýúí ä í ü í èéò¿¿èýí ð° è° àè° æ n̄áí ò¿¿æ¿¿èýð;</p>			СТС Х	100		
4		<p>T° n̄âèéí èè òí ä áàéäüü ãòàí ãä.</p>			СТС Х	100		
1	<p>Ñòðàòàèéí çí ðèèò 3. Õ¿í àí úí í ðèí ã áàãàòàé ýäóó áí èí í äóí ààæ í ðèí ã òí é õýñýãò ò¿èò¿¿ òàí ãñàí ð° n̄âèéí çàðèàãú í áí äèí ã õýðýæ¿¿èí ý:</p>	<p>Aæüí áàéð ø èí ýýð àéé áí èã ò, á¿ò í èéòèéí áí èí ãñðí èü í ò¿ãø èí ä äýýø è¿¿èýð, ýð, ò¿¿òàèéí ýí äýãýè, ðàèääàðò ° ä-í èé òàðòàèòü ã áóóðóóèèàòää çí ðèèòèàð ð° n̄âèéí ñàí ò¿¿æèèèèéí ýí ýã¿¿èýð;</p>			НХХ ЭМГ	100		

					<p>иргэнд 13,6 сая төгрөг, “Ажлын гараа” төслийг хэрэгжүүлэн 363 иргэнд 68,6 төгрөгийн санхүүжилтийг тус тус олголоо. Эдгээр арга хэмжээний үр дүнд улирлын ажлын байр 709, байнгын ажлын байр 1024 нийт 1733 шинэ ажлын байр бий болсон нь өмнөх оны мөн үеийхтэй харьцуулахад 573 шинэ ажлын байраар буюу 66.9 хувиар өссөн дүнтэй байна. “Эх, нярайн эрүүл мэнд” /2014-2016/ аймгийн стратегийг хэрэгжүүлэн 3 зорилтын хүрээнд 17 ажил хийхээр төлөвлөж хэрэгжилт 96.8%-тай байна. ЭМЯ-аас 2014 оныг Эх хүүхдийн эрүүл мэндийг дэмжих жил болгон, аймгийн хэмжээнд хэрэгжүүлэхээр 8 зорилтын 64 арга хэмжээг төлөвлөн ажилласан. Нэгдсэн эмнэлгийн 50 ортой төрөх эмнэлгийг ашиглалтанд оруулж, 74.8 сая төгрөгийн тоног төхөөрөмжөөр, Хишиг-Өндөр суманд 20.0 сая, Баян-Агт суманд 3.7 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийгдлээ. Халдварт өвчинтэй тэмцэх аймгийн дэд хөтөлбөрийг батлуулан хэрэгжүүлж, халдварт өвчний голомтонд эрт илрүүлэх хариу арга хэмжээг авч ажилласнаар 153 тохиолдлоор буурсан.</p>			
2		<p>Hèéā èéí ýì çýā á¿ëýāō çì ðèóèñáí ðàèàì æ ¿éè÷èèāýí èé ñàí ò¿¿æèò áí èí í àòì àà í àñòàí ä î èā ò ñàí ò¿¿æéí òòñèàì æèéāí ýì ýā¿¿èýò;</p>		НХХ	<p>Аймгийн хэмжээнд амьжиргааны түвшний доогуур хэрэглээтэй байгаа 281 өрхийн 1,620 иргэнд нийгмийн халамжийн тухай хуульд заасан үйлчилгээний төрөл болох “Хүнсний эрхийн бичиг” авах эрх үүссэн бөгөөд энэ онд 278 өрх хүнсний дэмжлэг авсан байна. Ахмадын эмчилгээ, сувилгааны цогцолбор төвийг Булган сумын Жаргалант багт шинээр барьж байгуулахаар төлөвлөж 1-р шатны барилгын угсралтын ажлыг Улаанбаатар хотын “Дэлгэр ган” ХХК 401,8 сая төгрөгийн хөрөнгөөр хийж гүйцэтгээд байна. Аймгийн хэмжээнд 21 байгууллага ахмадын сантай болж хуримлалын хөрөнгөөр сум орон нутгийн ахмадын өргөөг тохижуулах, чиирэгжүүлэх нөхөн сэргээх танхим байгуулах зэрэг үйл ажиллагаанд зарцуулан ажиллаж байна. Ахмад настны нийгмийн хамгааллын тухай болон холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах чиглэлээр харж хандах хүнгүй ганц бие 60 ахмад настанд түлшний хөнгөлөлт 8400,0 мянган төгрөг,</p>	100		

					ресторан, гадаадын элчин сайдын яамдад захиалгаар нийлүүлж байна. Булган сумын “Сувдан сорт” хоршоо, ахуйн үйлчилгээний Дахин сэргэлт холбооны “Есөн эрдэнэ” бүлэг, Бүрэгхангай сумын “Гоёл чимэг” зэрэг оёдлын бүлгүүд тус аймгийн 15 аж ахуйн нэгж байгууллагын захиалгат 215 ширхэг ажлын болон дүрэмт хувцасыг үйлдвэрлэн хэрэгцээнд нийлүүлсэний зэрэгцээ сурагчдын дүрэмт хувцасны засварыг гүйцэтгэж байна. Зөөлөн оёдлын ажил үйлчилгээ эрхлэгчдэд “Сум хөгжүүлэх сан”- аас 170.0 гаруй сая төгрөгийн хөнгөлттэй зээл олгож, Аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрөөс 13 иргэнд 13.0 сая төгрөгийн буцалтгүй дэмжлэг үзүүлээ. Үндэсний мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх хөтөлбөрийн Зөөлөн оёдол эсгүүрийн сургалтад 16 иргэнийг хамруулж мэргэжлийн үнэмлэх олголоо. Эдгээр оёдолчид “Дэлгэрмөрөн”, “Чадвар” бүлгүүдийг байгуулж захиалгат хувцас үйлдвэрлэж байна.				
5.2.1.3. АЕИЖИГ, ДУНД ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ БОДЛОГО /2007-2015/									
3	ᠨᠣᠳᠠᠴᠠᠭᠠᠭᠢ ᠴᠢ ᠳᠡᠭᠡᠳᠡ 1. ᠠᠭᠡᠭᠡᠭᠡ ᠠᠣᠶᠢ ᠠ ᠴᠡᠭᠡᠠᠶᠣᠳᠡᠭᠡᠭᠡᠢ ᠔᠐ ᠠᠭᠡᠭᠡᠭᠡ ᠠᠶᠢ ᠠᠭᠡᠳᠡ ᠶᠣᠳᠤ ᠴᠢᠭᠢ ᠠᠶᠢ ᠠᠭᠡᠳᠡ ᠶᠣᠳᠤ ᠴᠢᠭᠢ ᠠᠶᠢ ᠠᠭᠡᠳᠡ ᠶᠣᠳᠤ ᠴᠢᠭᠢ ᠠᠶᠢ ᠠᠭᠡᠳᠡ	Жᠡᠭᠡᠭᠡ ᠠᠣᠶᠢ ᠠ ᠴᠡᠭᠡᠠᠶᠣᠳᠡᠭᠡᠭᠡᠢ ᠶᠣᠳᠤᠭᠡᠭᠡᠭᠡᠢ ᠠᠶᠢ ᠠᠭᠡᠳᠡ ᠶᠣᠳᠤᠭᠡᠭᠡᠭᠡᠢ ᠠᠶᠢ ᠠᠭᠡᠳᠡ			ХБХ	"Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан"-аас иргэн Ариунжаргалын гэрэл зургын 5.0 сая төгрөгийн зээл, Цэрэнпагмын оёдол төслийн 5.0 сая төгрөгийн зээлэнд батлан даалт гаргалаа. “Зах зээл ба бэлчээрийн удирдлагын хөгжил” төсөл 5 жилийн хугацаатай хэрэгжиж байна. Төслийн зорилго нь бичил үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг нэгтгэж хоршоо, нөхөрлөл, бүл болгон зохион байгуулж, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгч болгон өргөжүүлж 5,0-100,0 сая хүртлэх төгрөгийн жилийн 10,7 хувийн хүүтэй хөнгөлттэй зээлээр дэмжлэг үзүүлж, хоршоонд 50 хувь, компаид 60 хувь, бүлгийн зээлийн 70-80 хувьд нь батлан даалт гаргах боломжтой юм. Булган аймаг дахь ЗЗБУХ төслийн шугмаар 10 суманд 87 бүлэг байгуулагдаж 876 гишүүд хамрагдаж байна. Өнөөдрийн байдлаар аймгийн хэмжээнд 36 бүлэгт 308 сая төгрөгний зээлийн жилийн 8%-ийн хүүтэйгээр барьцаа хөрөнгийн 80 % ийг батлан даалтанд хамруулан ажиллаж байна.	70		
5		Жᠡᠭᠡᠭᠡ ᠠᠣᠶᠢ ᠠ	ᠴᠡᠭᠡᠠᠶᠣᠳᠡᠭᠡᠭᠡᠢ		ХБХ	2014 онд Орхон, Бугат, Могод, Хутаг-Өндөр, Баян-	90		

		<p>ýððëýã-äèéã äýì æèæ áàãà í áðû í òí í í á ò° ò° ò° ò° í æèéí èèçèí æèéí çèé-èèãýýã ò ðæ æççèýð.</p>				<p>Агт, Булган сум, Хялганат тосгоны 16 иргэн, 2 аж ахуй нэгжид 20 ширхэг хадлангийн болон газар тариалангийн зориулалттай бага оврын трактор хөнгөлөлттэй нөхцөлд хамрагдаж авсан байна. ҮХААЯ- аас тэжээлийн 3 үйлдвэр хөнгөлттэй нөхцөлөөр авлаа. 1 үйлдвэрийг аймгийн Нөөцийн газар, 1 үйлдвэрийг Дашинчилэн суманд хуваариллаа.</p>				
1	<p>Нòðàòãæéí çì ðèèò 2. Æèæã äóí ä çèèãáýðëýé, ýððëýò òçíýèòýé èðãýàèéã ø ààðäèãæòàé í ýáýý, ì ýáýýèýýð òàì æò, òýáýí ä òàðí èè, òàðí í èì æéí ñí í ã èò òèéðýä í ù òòñèàð, ò° ñ° è áí èì áñðóóèàð, ø àèæãðóóèàð ýäòàä í ù ç° àè° æ° ° æ° ò, çèé-èèãýý çççèýð ççðýä áçðèé ò° áççèèéã àéì äã í èíñýý, ñòí, äççðæççèý çì ðèí í äàéãóóèè àæèèòóóèàð;</p>	<p>Жèæã äóí ä çèèãáýðëýé, ýððëýò òçíýèòýé èðãýàèéã ø ààðäèãæòàé í ýáýý, ì ýáýýèýýð òàì æò, òýáýí ä òàðí èè, òàðí í èì æéí ñí í ã èò òèéðýä í ù òòñèàð, ò° ñ° è áí èì áñðóóèàð, ø àèæãðóóèàð ýäòàä í ù ç° àè° æ° ° æ° ò, çèé-èèãýý çççèýð ççðýä áçðèé ò° áççèèéã àéì äã í èíñýý, ñòí, äççðæççèý çì ðèí í äàéãóóèè àæèèòóóèàð;</p>			ХБХ	<p>"Заан хүж" ЗГБХН 9 сумын 344 иргэнд аж ахуй эрхлэлтийн сургалтыг зохион байгуулж байна. Аймагт ХАҮТ-ын салбар байгуулагдаж гишүүн байгууллагад бизнес зөвлөх үйлчилгээ үзүүлж байна. Мөн 14 мэргэжлийн холбоод төртэй хамтран салбарт ажиллагсадын мэргэжлийн мэдлэг ур чадварыг дээшлүүлэх сургалт арга хэмжээг зохион байгуулж байна. Зах зээл ба бэлчээрийн удирдлагын менежмент төсөл хэрэгжиж төсөлд хамрагдаж буй 87 бүлгийн 876 гишүүдэд бизнес зөвлөх үйлчилгээ үзүүлж нэмүү өртгийн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхээр ажиллаж байна.</p>	90			
<p>5.2.1.4. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО /2007-2015/</p>										
1	<p>Нòðàòãæéí çì ðèèò 1. Áçñ í òòæéí í í òèí ãí ä òàðæèçàí áýè-ýýðèéí áí èì í</p>	<p>Маèù ä òàèããàðð àí èì í ø èì èã-èò ° ä-í ° ò ñ òàì æàèèàð ° í ä° ò òàðí í èì æèãí ýãððççèæýðèýò;</p>			ХБХ ХХА АГ	<p>Энэ онд 11 нэр төрлийн 277,2 сая төгрөний эм биобэлдмэлийг хүлээн авч, сумдад хуваарилан олгосон. Халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд 692,2 мян.толгой мал хамрагдахаас 733,5 мянган толгой мал хамрагдаж 105,8 хувийн биелэлттэй.</p>	100			
2	<p>ýð-èì æíýí ì àè àæ àðóéã òí ñèóóèáí ò° æççèæ òàèããàðð ° ä-í èé æàðàèò, òàðòàèèò ã ýðñ áóóðóóèáí ì àèù ä ýðççèæçèæ ì àè àæ àðóéí áçòýýãýðççè èé çèèãáýðëýé, áí èì áñðóóèàèò,</p>	<p>Монгол малын тэсвэрт чанарыг áàòàòãáí, òòñ í èðòì òí ñ òðüä-èèáí ñýðæèèæ àéì èì æéí áí èì í æèãá áçðýí àø èæããæ áàéæèèéí ýðñáýé äààð -àãããàðð ã í ù áýðæççèýò;</p>			ХБХ ХХА АГ	<p>Үхэр сүрэгт Сэлэнгэ үүлдрийн бухыг, адуун сүрэгт Өүй дөё, Њçòããàððààñ òã èè ñàèòàé àçàðãáí үрээг, хонин сүрэгт Áàðãã, Ááýä, ÷çýí -èí, Дархадын ууцан сүүлт хуц, ямаан сүрэгт Эрчмийн òàð òðí ù ä үндсэн сайжруулагч болгон ашиглаж үржлийн ажил явуулж байна. Бог малын хээлтүүлэгчийг мэргэжлийн байгууллага, мэргэжилтний хяналт үйлчилгээний дор тусгайлан хариуцан маллаж үржлийн ажлыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй хөтлөн явуулах зорилгоор аймгийн Засаг даргын А/263 дугаар захирамжийг гарган Могод, Гурванбулаг, Бүрэгхангай, Дашинчилэн сумдыг сонгон авч зөвлөмж чиглэлийг хүргүүлэв. Аймгийн нөөцийн газар 68, ЦСҮАА 50, малчид</p>	100			

	ýēñí î ðòù ā í ýì ýāā¿¿ēí ý:				510 нийт 628 гаруй өсвөр хээлтүүлэгч шинээр сонгон бойжуулав.			
3		Màèùí ÷àí àð, ¿ðæèèéí àæèùā ñàéæðóóèàð;			ХБХ ХХА АГ Сэлэнгэ үүлдрийн үхрийг үржүүлэх бүс нутаг áí ēí ò Ñýéúí āʹ, Óòòāā-Өндөр, Хангал сумдаас Монголын Малзүйч үржүүлэгчийн холбооны санхүүжилтээр 32, “Сэлэнгэ үүлдрийн үхрийг бататган сайжруулах нь” инновацын төслийн хөрөнгөөр 21, нийт 53 бухан бярууг сонгон тухайн орон нутагт нь хээлтүүлэгчээр ашиглахаар өсгөн бойжуулж байна. Сэлэнгэ суманд Сэлэнгэ үүлдрийн 150 үнээнд герефорд үүлдрээр, Булган суманд 15 үнээнд Симменталь, Алатау үүлдрээр, Гурванбулаг суманд 25 үнээнд Улаан ангус үүлдрээр нийт 190 үнээнд зохиомол хээлтүүлэг хийв. Сэлэнгэ үүлдрийн үхэр үржүүлэх бүс нутагт Сэлэнгэ үүлдрийн үхрийн хээлтүүлэгчид ангилалт хийх ажлыг ҮХААГ-ын 2014 оны А/48 тоот тушаалын хүрээнд зохион байгуулав. Ангилалтанд үржлийн 96, өсвөр 166 нийт 262 бух хамрагдав. Үүнээс дархан ангийн 86, Торгон ангийн 81, 1-р ангийн 53 2-р ангийн 31 бух ангилагдаж, 11 бух заазлагдав. ҮХААЯ-тай хамтран Баталгаажсан үүлдэр омгийн малын тооллого хийх ажлыг зохион байгуулав. Энэ тооллогын үеэр 6981 цэвэр, 6265 эрлийз, нийт 13246 Сэлэнгэ үүлдрийн цэвэр, эрлийз үхрийг тоолж баталгаажуулав.	100		
4		Бүè÷ýýðèèā çí òèñòí é àø èæèàð, ýçýì ø ¿¿èýð, ñàéæðóóèàð, òàì āāèèàð, òàèðèèāāñàí áýè÷ýýðèèā í ° ð í ñýðāýýð çàì ààð āāāòàì æ āāàòùā í ýì ýāā¿¿ēí ý ì àè àæ àðóéí ýðñāýèèēā			ХБХ ХХА АГ Худаг шинээр гаргах тендàðèèā í ýýèòòýè çàðèàí , 2014 ííù 4 à¿āýýð ñàðùí 22-íù ° à ð òàí āāðèèā í ýýæ 2 āāāòā 5 àæ àðóéí í ýāāéí ¿í èéí ñàí àè ирсэнээс “Булган-Ус” ХХК, “Таширийн хүрээ” ХХКомпаниуд шалгарч гэрээ байгуулав. Дашинчилэн-3, Рашаант-2, Гурванбулаг-2, Баяннуур-1, Могод-2, Хишиг-Өндөр-1, Хутаг- Өндөр-1, Сайхан-2, Баян-Агт-2, Бүрэгхангай-1, Орхон-2, Бугат-1, Хангал-2 22 худаг гаргаж, улсыг комисс хүлээж авав. Орон нутгийн хөрөнгөөр Бугат-3, Орхон-3, Рашаант-3 сумд 9 худгийг 140,0 сая төгрөг санхүүжилтээр гарган ашиглалтанд оруулав. Гурванбулаг сумын 1 малчин өөрийн хөрөнгөөр /15,0 сая/ 1 худаг гаргуулсан байна. Малчдын хүчээр 5 худаг гаргав. ¿í èè ¿ð ä¿í à 40 āāðóé í ýì āàí āā áýè÷ýýð	100		

		áóóóóóèàò;				усжуулж, 150 гаруй өрхийн 130.0 мянган толгой ì àèù ā õñààр хангах нөхцөлийг бүрдүүлээ.			
5		Бүе-ýýðèéí ãàçðúã àø èæãàò, ýçýì ø èõ òàðèèòààí ù ýðõ ççéí çí òèòóóéàèòùã ò° ã èã° ðæççèæ óèàì æèàèò àðããã òóèãòðèàñàí áýè-ýýðèéí ì áí àæá áí òèéã áí èí àñðí í ãóé áí èã æ áýè-ýýðèéí àààòàà çýðèýã àì ùòí ù áýè-ýýð, òýæçýèèéí òýðýãýýã í ðóóéàí òí òí ò çàð-ì ù àãàðèè òèàò;			ХБХ ХХА АГ	Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэх бэлчээрийн төлөв байдлийн судалгааны ажлын тендерийг зөвлөх үйлчилгээний журмаар зарлаж, тендерт Газар зүйн хүрээлэн, Хөдөөгийн хөгжлийн судалгааны төв ТББ шалгарч гэрээ байгуулан судалгааны ажлыг гүйцэтгэв. Судалгаанд 16 сумын хөдөөгийн 52 баг хамрагдсан. Судалгааны багийнхан бэлчээрийн төлөв байдлын талаарх зөвлөмжийг боловсруулж, дүн шинжилгээ хийв.	100		
6		Бèì òãðí í èí æéí í èí èòùã í ýáòðççèæ ì àè çðæçèæéí áçòýýãýòççí èè çéèãáýðèýèèã ° ðã æççèýò;			ХБХ ХХА АГ	Сэлэнгэ аймгийн Баянгол суманд Чех улсын хөгжлийн агентлаг, Малын удмын сангийн үндэсний төвтэй хамтран зохион байгуулсан “Үхрийн зохиомол хээлтүүлгийн үр ашгийг дээшлүүлэх нь” 10 хоногийн сургалтанд Булган, Бугат сумдаас 2, МУСҮТ-өөс зохион байгуулсан бог малын зохимол хээлтүүлгийн сургалтанд Гурванбулаг, Орхон сумдаас 2 техникчийг тус тус хамруулав. Мөн Булган суманд Орхон, Баянуур, Баян-Агт, Хутаг-Өндөр, Булган сумдын техникчдийг хамруулан 3 өдрийн сургалт, дадлагын ажлыг зохион байгуулав. 1,9 сая төгрөгийн иж бүрэн тоног төхөөрөмж, үрээр хангав. Энэ онд 190 үнээнд Симменталь, Алатау, Герефорд, Улаан ангус үүлдрийн үрээр зохимол хээлтүүлэг хийлээ.	100		
7		Màè-äùã ò° ææççèýò, ì àè àæ àðóéí çéèãáýðèýèã ø èí æýò óòààí ù í èí èòùã í ýáòðççèýò áí èí ì àè àæ àðóé ýððèýò àðãã óòààí ù -èæýèýýð ì àè-äùí áóí ä àèãáí áóñ òóðãèèòùí í ýãñýí òí ãí èòí í ä áçðãççèæ òýðýãæççèýò.			ХБХ ХХА АГ	Дашинчилэн, Хишиг-Өндөр, Хутаг-Өндөр сумд, Хялганат тосгонд “Малчид хоршоологчдын аймгийн зөвлөгөөн”-ийг бүсчлэн зохион байгуулав. Зөвлөгөөнд 500-аад төлөөлөгч оролцлоо. Хойд бүсийн Хутаг-Өндөр суманд зохион байгуулсан зөвлөгөөнд ҮХАА-н дэд сайд Ц.Туваан, МААБХЗГ-ын дарга Н.Ганибал нар оролцож малчид хоршоологчдийн асуултанд хариу өгч зарим асуудлыг шийдвэрлэв. Зөвлөгөөнийг аймгийн ИТХ, ЗДТГ, Цагдаагийн газар, Нийгмийн даатгалын хэлтэс, Хөдөлмөрийн хэлтэс, ХАА-н биржийн ажлын алба, Үйлдвэрлэл, Үйлчилгээний Хоршоодын Холбоо, Хөдөө аж ахуйн хоршоологчдын үндэсний холбоо,	100		

					аргаар боловсруулсан мах, махан бүтээгдэхүүний 10 гаруй хувийг, сүү, сүүн бүтээгдэхүүний 10 орчим %, сүү бэлтгэлээр 400%, гурилыг 280%, гурилан бүтээгдэхүүний 60%, төмсийг 200 гаруй хувь, хүнсний ногооны 85%, жимс, жимсгэний 3%-ийг дотоодын үйлдвэрлэлээр хангасан байна.				
3		Ti ðeðíì æóí é áçñ í óòæóáàà á°í èé òáààèààí ù ð á, àèðæ áàéæóóèæ ðçí ñí èé áçòýýæýðççí èé áí ðèóóèàèòú í í í â÷òí é ñçèæýýãáàéé áí èã õ.			ХБХ ХХА АГ	Аймгийн төвд баригдах Бизнесийн жишигт нийцсэн худалдааны төвийн зураг төсвийг "Вилл кон" ХХК-аар гүйцэтгүүлж, газрын байршлыг тогтож орон нутгийн төсвөөс 500.0 сая төгрөгийн хөрөнгө шийдвэрлээд байна. Стандартын шаардлага хангасан хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэглээг дэмжиж, хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангахуйц тээвэр, агуулахын сүлжээ, ложисток төв байгуулахаар "Шинэ Булган" мөрийн хөтөлбөрт тусгаж газрын байршлыг сонгож, дэд бүтцийг шийдвэрлээд байна.	90		
1	Ñòàààæéí çí ðèèò 4. Æàçàð òàðèèèáí æéí áí èí í áýè÷ýðèèí òñàí òáí æàí æèéã ñàéæðóóèæ ð° ä° æéí ðçí àí ùí óí áí ù òñí ù ðýðýæýý, ø ààðàèàà òí ðèðñí í òñí ù í° òèéã í ýì ýæççèí ý:	Aø èæààãàðçé áàéæàà áýè÷ýðèèã òóáàã æàðææ ðóðúí òñ òóðèì òèóóèæ áóèèã ø àí áí ù òñú áí ýì ýæççèæ òñæóóèàð;			ХБХ ХХА АГ	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 22 худаг шинээр гаргаж, 374,0 сая төгрөг, 38 булаг шандын эхийг хашиж, хамгаалах тохижуулах ажлыг 152,0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар зохион байгуулав.	100		
2		Màè÷áúí óí áí ù òñí ù ðçðýèòýýã í ýì ýæççèæ ÷áí àðúã ñàéæðóóèàð;			ХБХ ХХА АГ	Улсын төсвийн хөрөнгөөр 19, төсөл хөтөлбөрийн хөрөнгөөр 3, орон нутгийн хөрөнгөөр 9, малчдын санаачлагаар 5 худаг нийт 36 худаг гаргаж, 40 гаруй мянган га бэлчээр усжуулж, 150 гаруй °ðèéí 130.0 í ýì æàí òí èã é í àèúã òñààð òáí æò нөхцөлийг бүрдүүлэв.	90		
3		Zàðèì ã èúí òñí ù óðñàòúí òí ðèðóóèæ ðèéæ áí ðí í, òàñí ù òñúã ðóðèì òèóóèáí æàí òàé, òóóðàé çãã òñ ðýðýæýð çí ðèóóèèòàé æãðí òáí èèéí áàéæóóèàí æóáúãáàéé áí èã õ.			ХБХ ХХА АГ	Булган аймгийн ИТХ-ын тогтоолоор тус аймгийн 3 сумын нутаг дэвсгэрт орших Зэд, Хантай, Бүтээлийн тэдгээрийн орчмын газрыг улсын тусгай хамгаалалтанд оруулах саналыг тавьж 2011 оны 05-р сарын 05-ны өдрийн УИХ-ын тогтоолоор дархан цаазат газраар бүртгэгдлээ. Дархан цаазад газарт Эрэн, Тарвагатай, Азарга, Зэлтэр гэсэн 4 том гол тэдгээрийн цутгал олон гол горхиуд хамгаалалтанд орлоо. Эдгээр голууд нь ус ихтэй Сэлэнгэ мөрөн болон түүний томоохон цутгал Эгийн голын ус зүйн горимд тэргүүлэх нөлөөтэй юм. 2014 онд 50 булаг шандын эхийг хашиж, хамгаалах тохижуулах ажлын гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулаж, одоогоор 26	100		

					булаг шанд тохижуулаад байна.		
1	6. Ñòðààãëéí çí ðëëò Ô° ðñëëá ýáàðýëýýñ òàì ãàëëàð, ¿ðæëë ø èì èëá òààãàëàð, :-èéãëéí óóðð èëòù á áàãàñãòàá :-èãýñýí áýâø èëòýò òàóí í èí æëá ãàçàð òàðëàëàí á í ýàðð¿¿ëí ý:	Хèì èéí àðãààð áí èí àñðóóëàð òðëí ø èéí òýì æýýáí ýì ýã¿¿ëýò;			ХБХ ХХА АГ	Энэ онд 32802 га-д уринш бэлтгэсний 26020 га буюу 79,3 хувийг химийн болон цомхотгосон боловсруулалтаар бэлтгэсэн байна. Энэ нь өмнөх оноос 4570 га аар нэмэгдсэн байна.	100
2		Нí ã í í áí ðáóóðò áí èí í òí ì òí òã ñí í òàóí í èí æëí ð óðëí ø áýëòáýò àðãà áæëëëàãàáá í ýàðð¿¿ëýò;			ХБХ ХХА АГ	Хөрсний тэг элдэншүүлэг хийх зориулалтын техник одоогоор Хутаг-өндөр сумын Хонгор агро ХХК-д нэвтэрч байна. Уриншийн механик áí èí àñðóóëàëòóí òí í á ò°ò°í í èí í ¿ëëáýëòýé техникээр боловсруулалт хийх химийн áí èí àñðóóëàëòòàë òí èüæ òëëò áðãí á òàðëàëëòò уриншинд хэрэглэж байна. Энэ онд 32820 га-д уринш хийж, үүнээс 26000 га-д химийн аргаар уринш хийсэн байна.	100
3		Дýâø èëòýò òàóí í èí æ í ýàðð¿¿ëýòýá ø ààðáëàãàòàë ò° ä° àæàðóéí ì àø èí , òàóí èëëëá òóááëëáá áàáòàá áæ àðóéí í ýãá ò áðì áð¿¿äýá ò°ò°ñ äýì æýýá ¿¿¿¿ëýò;			ХБХ ХХА АГ	Технологийг нэвтрүүлэхтэй холбогдсон ХААН-í ì àø èí òàóí èëëëá òóááëëáá áàáòàá áæ àðóéí í ýãá ò áðì áð¿¿äýá òðò òóááòàáí ì èëçëí æëéí çýýýýò í èã æ ááéí à. ì °í òàóí èë òí í í á ò°ò°ò°í æ òðãáì àë òàì ãàëëëíí áí àëñ, áí ðáí í á ãààëëéí òàòààð¿¿ëäýýò ìðóóëæ èðýòýá äýì æýýá ¿¿¿¿ëæ ááéí à.	100
4		Тàðëàëàí æëéí òàëááëá ñ¿ðëýí òó:-ëàãàòàé áí èã æ òàø ààëàí òàì ãàëëàð;			ХБХ ХХА АГ	Тариалангийн талбайг малаас хамгаалан хашаажуулах ажил Сэлэнгэ, Тэшиг, Хишиг-Өндөр, Дашинчилэн суманд сайн зохион байгуулагдаж нийтдээ. 13427 га үр тарианы талбайд хийгдсэн байна. Аймгийн хэмжээгээр нийт үр тарианы 13427 га, төмс хүнсний ногоо жимс жимсгэний 548 га талбайг хашаажуулсан .	100
5		Х° ðñí èé ¿ðæëë ø èì èëá òàì ãàëëàð òàëààððè ýðò ç¿éí í ð:-ëí , òýì àëòóí òí ãè èòí í á áí èí àñðí í ãóé áí èã ò.			ХБХ ХХА АГ	Аймгийн хэмжээгээр 119.7 мянган га тариалангийн талбайтай бөгөөд үүнээс 81.8 мянган га талбай эзэмшигдэж, 40.0 мянга талбай атаршсан байна. Сэлэнгэ сумын аж ахуйн нэгж иргэд өөрсдийн зардлаар 4000 гаруй га-д хөрсний агрохимийн шинжилгээ хийлгэсэн. Цаашид ò° ðñí èé ¿ðæëë ø èì èëá òàì ãàëëàð òàëààððè аймгийн газар тариалангийн бодлогод тусган, рапсын тариалалтыг хязгаарлах талаар аймгийн Засаг даргын захирамж гарган хэрэгжүүлснээр өмнөх оноос тариалалтын хэмжээ буурсан. Мөн хөрсний үржил шимийг сайжруулах царгас, вандуй зэрэг таримлыг тариалах эхлэл тавигдсан.	100

2	<p>Nòdààāēí ċī ðēèò 1. Aēóē-ēí òyáýðēýò áí ēí í æóē-ēí òzēyúí àààò òz-ēí -àāēù ā í yí yāzēæ àyēāē æóē-ēāēùí ā ē ázñ í óāēí çàì òāðēēòāà, òí ēáí í , ýð-ēì òz-í èé òáí āàì æéā ñāēæóóēí à:</p>	<p>Ayēāē æóē-ēāēùí ā ē ázñ í óāēí çàì , òāðēēòāà òí ēáí í , ýð-ēì òz-í èé òáí āàì æéā ñāēæóóēāò àæùā áóñāā ñāēááðùí ò° āæèēí áí āēí ā , ò° ē° āē° æ° òyē òyēāóóēáì òyðyæzēýò.</p>			НХХ БОГ	<p>Аймгийн аялал жуулчлалын бүс нутаг болон аяллын маршрутыг аймгийн дэд хөтөлбөрт тусган ИТХ-ын 09дүгээр сарын 09-ны 134 тоот тогтоолоор батлууллаа. Мөн Байгаль орчны Ногоон хөгжил хөтөлбөрийн төлөвлөгөөнд эко аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх талаар тусгалаа. Аймгийн Усан аялалын маршрут гаргах, нөөцийн судалгааг мэргэжлийн байгууллагаар хийж гүйцэтгүүлсэн.</p>	100		
1	<p>Nòdààāēí ċī ðēèò 2. Àyēāē æóē-ēāēùí òì ì í òí í</p>	<p>Yēèðēùí òàì ààðēùā ááāñāāæ ázòyāyòzì , zēē-ēēāyúí èé í ýð ò° ðēēēáí èø ðóóēāò;</p>			НХХ БОГ	<p>Бугат суманд сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгөөр цанын бааз байгууллага. Орхон сумын "Орсын булаг" амралтын газар, Намсан амралтын газар улирлын хамааралгүй ажиллаж байна.</p>	90		
2	<p>òì æì ēáí ðóóāù ā áàðùæ áàēæóóēáì , àyēāā- æóóē-āùí ñí í èððēù ā òàðñáì àyēēùí ò° ðēzēēēā ázñ í óāāàð ò° ð° ēæzēýí ò° āæzēí ý.</p>	<p>Càēáàðùí áí āēí āùā òyðyæzēýò -ēā zēýā ázòēē ázòyò áēē áí ēā æ àæèēóóēāò;</p>			НХХ БОГ	<p>Аймгийн ССАЖГ-т аялал жуулчлалын бодлогын асуудал хариуцсан мэргэжилтэнг ажиллуулаж байна.</p>	100		
3	<p>òì æì ēáí ðóóāù ā áàðùæ áàēæóóēáì , àyēāā- æóóē-āùí ñí í èððēù ā òàðñáì àyēēùí ò° ðēzēēēā ázñ í óāāàð ò° ð° ēæzēýí ò° āæzēí ý.</p>	<p>Mí í ā ēā èðyò æóóē-āùí òí í áí ýā ñāyā òzðāyò.</p>			НХХ БОГ	<p>Энэ онд гадаадын 11000 гаруй, дотоодын 432000 орчим жуулчин манай аймгийг зорин ирсэн нь өмнөх жилийнхээс гадаадын жуулчин 15.8%, дотоодын жуулчин 10.1%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна.</p>	100		

5.3. АЭД БҮТЦИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

5.3.1. САМ, ТЭЭВРИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО /2007-2015/

2	<p>Nòdààāēí ċī ðēèò 2. Àāòì çàì ùí ñzēæyā ò° ð° æzēí ý:</p>	<p>"Мянганы зам"-үí òyàðyú , áí ñí ì òyí òēyāzēēēāáàðùæáóóñāāò;</p>	<p>УИХ 2001 .01.25 өдрий н 09 тогтоолоор</p>		ХБХ	<p>Уньт-Хутаг-Өндөр-Намнан чиглэлийн хатуу хучилттай замын гүйцэтгэгчээр "Эйч Кэй Би Интернэйшнл Холдинг" ХХК, Зам тээврийн яамтай гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Орон нутгаас замын ажилд шаардлагатай чулуун карьер ашиглах, трассын дагуу газар чөлөөлөх, түр буудаллах ажилчдын байр, КЕМП, худаг уст цэг байгуулах, цахилгаан эрчим хүчээр хангах зэрэг асуудлыг шийдвэрлэсэн.</p>	100		
---	--	---	--	--	-----	---	-----	--	--

					2014 онд 8283,1 сая төгрөгийн ажил гүйцэтгэж, 10 дугаар сарын 1-нээс замын хөдөлгөөнийг нээж, 40 км хатуу хучилттай авто замыг улсын комиссоор хүлээн авах ажилд Зам, тээврийн сайдын тушаалаар аймгийн ТАЗГ, ОБГ, Цагдаагийн газар, Хутаг-Өндөр сумын удирдлага, мэргэжилтэнгүүд оролцсон.				
3		Дуа́ а́зòòèéí çàðèì áí ñí í òýí òëýæéí ääáóó òàòóó òó:-èèòàé ààòì çàì ùã áàððüæ äóóñããõ;	Çàñæé í äãçðù í 2011 ì í ù 105 äóããàð òì äòì í òóóð		ХБХ	Дашинчилэн-Булган чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам барих техник эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулахдаа замын чиглэлийг Булган-Хишиг-Өндөр-Гурванбулаг-Рашаант сумаар дайран өнгөрөхөөр өөрчилсөн. Зураг төсөв, техник эдийн засгийн үндэслэлийг Улаанбаатар хотын “Гео зураглал” ХХК боловсруулж, бэлэн болгосон.	100		
4		Б_ñèéí áí èí í àéì æéí ò° á_ç_äèéã í èéñýèòýé òàòóó òó:-èèòàé çàì ààð, äàðäàãæéí ø àòàì ä °° ð òì í ðì í ä í ù òì éáí ò.	Çàñæé í äãçðù í 2011 ì í ù 105 äóããàð òì äòì í òóóð		ХБХ	2014 онд Уньт-Тариалан яиглэлийн 88 км хатуу хучилттай авто зам барьсны үр дүнд аймгийн төв, Дашинчилэн, Баяннуур, Хутаг-Өндөр сум, Хутаг-Өндөр сумын Уньт баг Улаанбаатар хоттой хатуу хучилттай авто замаар холбогдсон.	100		
1	Ñòààçàæéí çì ðèèò 3. Ààòì çàì ùí ñæáààðò àýãø èèòýã òàòì èè òàòì í èí æé í ýàðð_ç_ç_æ äàòì çàì , çàì ùí äàéáóóèì æéí -àì àðùã äýýø è_ç_ç_æ àð èæàèò, çéè:-èèäýã ñàéæóóéí à:	Mí í ã è í ðì ù áàéæèü, òàã óóðù í í ° ð° èä òì òèðñí í ààòì çàì áàððèò òàòì í èí æé í ýàðð_ç_ç_æ òàòì èè, òàòì í èí æéí ø èí ý:-èýè ðèéò;	Засгийн н газрын 2011 оны 258 дугаар тогтоо лоор		ХБХ	2014 онд Булган АЗЗА ТӨХК-ийн хөрөнгө оруулалтаар 1 автогрейдер, эксковатор, 1 индүү, 3 хово, 1 ковш авсан.	100		
2		Aàòì çàì ùí òòðø èèò, ñí ðèèò ñòààèæãáì ù àæü ññàéæóóéí à.			ХБХ	"Давхар гадаргуун боловсруулалт", "Авто замын шинэ техник, технологи", "Гүүрийн үнэлгээ, засвар арчлалт" сэдэвт сургалтад Булган АЗЗА ТӨХК-ийн инженер, техникийн ажилчид оролцсон.	100		
5.3.2. ҮРЧИМ ХҮЧНИЙ САЛБАРЫН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО /2007-2015/									
6	Ñòààçàæéí çì ðèèò 1. Í í í ã è Óèñù í	Tì ì í í òì í ã è, í ° ðì èé ääáóó òñàì òàòèèæãáì ñòàì ò áàððèò;	Засгийн н газрын		ХБХ	Эгийн голын усан цахилгаан станц баригдахаар шийдвэрлэгдэж төсөл хэрэгжүүлэх нэгж байгуулагдсан	100		

	<p>“Эрчим хүчний нэгдсэн систем”- eēā áàéāóöæ ýð÷èì òç÷í èé ñàéáàðùí àø èā àæèèèàāáí ù òçàø èí ā äýýø èççèýí , õ° æèèéí í ýí òààòàé íð÷èì ā áéé áí èā í í . Ýð÷èì òç÷í èé ñàéáàðùā ýð÷èì òç÷ ýēñí í ðòí èäí ā ÷-àāàì æàé áí èā í í :</p>		хуралд ааны шийдвэрээр						
2	<p>Ñòààòàāéí çí ðèèò 2. Ñòì , ñóóðèí āçðùí áí èí í ì àè÷äùí òàðèèāáí ýð÷èì òç÷í èé òáí āì æéā ñàéāðóóèí à:</p>	<p>“Буман нарны гэрэл” õ° ò° èá° ðèéí òçðýýí ä áçð ì àè÷èì áéè °ððèéā í àð, ñàèðèì ù ýð÷èì òç÷í èé ýð ççñáýðòýé áí èā ò;</p>	<p>Засгийн газрын 1999.1 0.06 өдрийн 158 дугаар тогтоолоор</p>		ХБХ	<p>Аймгийн хэмжээнд хөдөөгийн малчин өрхийн 92,7 хувь буюу 6860 малчин өрх сэргээгдэх эрчим òç÷ýýð òáí āāñáí .</p>	100		
5.3.4. МЭДЭЭЛЭЛ, ХАРИЛЦАА, ХОЛБООНЫ ТЕХНОЛОГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО /2007-2015/									
2	<p>Ñòààòàāéí çí ðèèò 1. Í ýäýýéýè òàðèèòààí ù òàòí í èí æéí ñàéáàðùí í ðí āðàì ì òáí āì æ òàòí í èí æ, ýðð ççé, áçðýò, çí ðèí í áàéāðóóèàèò, ñàí òçç, ýāèéí çàñæéí áí èí í òçí èé í° òèéí</p>	<p>Mýäýýéýè, ðàðèèòàà òí èáí í í ù āçðùí ñóóðù ñçèæýýā òí í í òàòí í èí āð áçðýí ø èèæççèæ 3G- èéí çàèççèýèä íðóóèæ āçàð, ñàí ñðùí òí ñí èñí í °í ä°ð òòðáí ù, °ðāí çóðààñùí ñçèæýý, èí òàðí àðèéí ààì æàāā āððò 2-ù ā áéé áí èā ò;</p>	<p>ЗГ-н 2011.0 5.03 өдрийн 145 тоот тогтоол</p>		ХБХ	<p>2012 онд Могод, Баян-Агт, Тэшиг, Сэлэнгэ, Хангал, Бүрэгхангай суманд шилэн кабель суурилагдсанаар тус аймагт Мэдээлэл, харилцаа холбооны газрын суурь сүлжээг тоон технологид бүрэн шилжүүлсэн.</p>	100		

	í ýí òààòàé í ð÷èí ā á¿ä¿¿ëí ý:								
3	Ñòàòàāēí çí ðēēò 2. í ýāýýēýē òàðēēòààí ù òàòí í ēí āēí í ēí èòù ā í ēēāýí, ýāèēí çāñāēí á¿ð ñāēāàðò °ðāí í ýàòð¿¿ëí ý:	Х° ä°° í ðíí í óòàāò òòàñā¿é òí ēáííí ù ñēñòàí ēēā ýð÷èí òýé ò° āē¿¿ēā 2015 íí āýòýā ¿¿ðýí òàēāòíí ù ø èí ý ¿āèēí ¿ēē÷èēāýýā ā¿çðíí ñóóðù ñ¿ēāýýā àø èāēáí ò¿í àí ùí 60 ò¿ðòýē òòáüā ò¿ðāýā ā¿çàð í óòāēí 50 ò¿ðòýē òòāēēā ç° ä°í ā¿çðíí ñóóðù ñ¿ēāýýí ēē òóñēàí āòàēāàð òàí ðóóēāò.			ХБХ	Мэдээлэл харилцаа холбооны газрын үндсэн суурь сүлжээг ашиглан Харилцаа холбооны бүх нийтийн үүргийн сангаас Орхон, Бугат, Баяннуур, Сайхан сумдад утасгүй холбооны WIFI технологи, Гурванбулаг, Рашаант, Сайхан, Хутаг, Хишиг-өндөр сумдад интернетийн суурин телефон станц, Сэлэнгэ сумын Атар баг, Хутаг сумын Уньт баг, Гурванбулаг сумын Бурхант ууланд үүрэн холбооны шинэ үеийн үйлчилгээг тус тус ашиглалтад оруулсан. Үүрэн телефон хэрэглэгчдийн тоо 35,3 мянгад хүрсэн байна.	100		

5.3.5. ӨОТ БАЙГУУЛАЛТ, БАРИЛГЫН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО /2007-2021/

5	Ñòàòàāēí çí ðēēò 1. Õ¿í àí ùí í óòàāò èèò, ñóóðùò è ùí çí òēñòí é òí āòí èòí í ā ò° āē¿¿ēā òí ò, ñóóðèí āēí í ðø èí ñóóā÷āā òààòàé í ð÷èí á¿ä¿¿ëí ý:	Òðíí í óòāēí òí ò ñóóðèí ā¿çðóóāüí èí āáí àðèēí āýā á¿òýò, ā¿çàð àø èāēāèòù ā òýñýā÷èēñýí āð°í òèè ò° è° āè° āè° í èē āāāóó ñāēāòóóēāò.	ИТХ 2011.1 2.22 өдрийн 10/07 р тогтоо лоор		ХБХ	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар он дамнан баригдаж байсан Шүүхийн халаалтын зуухнаас Áóēāāí áóóāāē ò¿ðòēýò äóēāāí , òýáýð, òýðýāýýí ēē халуун усны шугам, Булган сумын 6 дугаар багийн “Д” хэсгийн амины орон сууцны хорооллын инженерийн шугам сүлжээ, бохир усны насосны станцаас лагийн талбай хүртэл 4.5 км бохир усны даралтад шугамыг шинээр барьж ашиглалтад орууллаа. АХБ-ны хөнгөлөлттэй зээлээр хэрэгжиж буй “Хот байгуулалтын салбарын МОН 2301 төсөл”-ийн хүрээнд Булган сумын халаалтын 4 дүгээр зуухнаас 3 дугаар багийн А,Б хэсгийн айл өрх, халаалтын 3 дугаар зуухнаас 1,2 дугаар багийн А хэсэг, 6 дугаар багийн А хэсгийн айл өрхийг дулаан, цэвэр, хэрэглээний халуун усны шугаманд холбох, халаалтын 6 дугаар зуухнаас 8 дугаар автобааз, Гурилын үйлдвэрийн контор хүртэлх дулаан, цэвэр, хэрэглээний халуун усны шугамын өргөтгөл шинэчлэлтийн ажил хийгдэж, ашиглалтад өглөө. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалтаар Булган сумын Төв цэнгэлдэх хүрээлэнгийн урд талд шинээр баригдах “Шинэ хотхон”-д 630 кВа-ийн 2 ширхэг трансформатор бүхий хаалттай дэд станц, ХААН банкны хойд талаас Хас банкны ар тал хүртэл áí òēð òñí ù	100		
---	--	---	---	--	-----	---	-----	--	--

					<p>ḡāóöæ áàéí à. Áóëääí ñòí ùí "Í çí æëð °ðḗ" ÖÖËí ì ì áí è Öçðýí áóëæéí òçðì ýí ÷óëóóí ù í ðí áí à òçð èæýí Áóëääí ñòí ùí 5-ð áàð òçðì ýí áéí è çéëääýðëýæáàéí à.</p>			
6	<p>Ñòðàòàæéí çí ðëèò 3. Öçí àí ùí í ðí í ñóóóí ù òàí æàí æéä ýðñ ñàéæðóóéí à. "Орон сууц" çí äýñí èé ð° ð° èá° ð òýðýæççéí ý:</p>	<p>2021 íí äýðýä àéè °ððëéí àéééýí òè í èí í ðëéä í ðí í ñóóòàé áí èä õ.</p>	<p>ЗГ-н 2002.0 4.03 өдрий н 58-р тогтоол</p>	ХБХ	<p>2014 онд орон сууц барих ажлыг хөхүүлэн дэмжиж, Булган суманд 452 айлын орон сууц, орон сууцны цогцолбор хороолол шинээр барьж байна. Үүнээс 2014 онд Цагдаагийн хэлтсийн 30 айл, Нарлаг хотхоны 40 айл, нийт 70 айлын орон сууц ашиглалтад орсон. Тэшиг, Хишиг-Өндөр суманд 8 айл, Рашаант, Хутаг-Өндөр суманд 12 айлын орон сууц, барих ажил эхлээд байна. Баян-Ат сум 10 айл, Орхон суманд 28 айл, Сэлэнгэ сум 4 айлын амины сууц барьсан.</p>	100		
2		<p>Гаçðúí ì ýäýýèèéí çí äýñí èé ñèñòàì èéä áéé áí èä í ýí ý òàèààðòè ì ýäýýèéýð í èí í í èéòýä ø óóðòàé çéè÷èèäýä áí èä õ;</p>		<p>ХБХ ГХБ ХБГ</p>	<p>АОАССАççàð áí ёон "Топмап"ХХК хамтран Газрын кадастрын мэдээллийн сангийн засвар, шинэчлэлийн "Land manager" болон Quantum GIS ì ðí ðàì ì ù ä æçðúí òàðèèòààí ù çéè àæèèèàæàáí ä í ýàòðççéýð Ëì 2 ñóðæèòàí ä æçðúí òàðèèòààí ù 3 ì ýðäýæèòýí, Áóëääí ñòí ùí 2 æçðúí àààì àé òàì ðàæàñàí. Уг "Land manager" программыг газрын òàðèèòààí ù çéè àæèèèàæàáí ä í ýàòðççéñí ýýð ì ýäýýèèèèä í èí í í èéòýä ø óóðòàé òçäýýð WebGIS болон "Лэнд менежер" програм хангамжийг 12-ð ñàðúí 20-íííñ áéí æéí ò° àééí ñòí áí èí í ÁÖÁÖÁççàðò ì ýàòýðççéýðýýð ð° è° àè° í àæèèèàæ ààéí à.</p>	100		
3	<p>Ñòðàòàæéí çí ðëèò 4. Öí ò ñóóðèí æéí æçàð àð èæèèèòàä ñàéæðóóéæ ýä ð° ð° í æéí áçðòòäýèèéí òí ðòí èòí í, çéè àæèèèàæàä áí èí àñðí í áóé áí èä í í:</p>	<p>Гаçðúí ì í í èòí ðèí æéí ñçæäý áéé áí èä æ äí ðí èòí èä í ðæ ýääýð÷ òàèòèèæàñàí æçðúí áí ° ð° í ñýðäýýæ ñàéæðóóéàð ð° ð° èá° ð, ð° ñèççèéä áí èí àñðóóéáí òýðýæççéýð;</p>		<p>ХБХ ГХБ ХБГ</p>	<p>2014 ííä 581 æä æçðúí àòóéí òí ä òäýæèèä цэвэрлэж, 21 га-ä ýèñí èé í ççéòýýñ òàì æàèèáí ì ä òàðúæ ççéýæççéñýí, 6.3 æä æçðúí ðóó æèèä òä òýæ ýí òýäýðëýæ í° ð° í ñýðäýýñýí, 23400 æä æçðúí í èáí ° ð° í ñýðäýýæ òí ðòí í ø àäüæèéí òñòæè ðèéæ 104.8 æä æçàðò ì íä, áóò ñ° ä ø èí ýýð òàðúñàí, Áýè÷ýðèéí æçðúí 3016.023 æä æçàðò çéèéí òàæàáí ò í ä òí í í, òí ðòí í ì ýðäý÷èèèéí ð° í ° èòòýé òýí òýæ 4160.98 æä æçðúí à àð èæèèèòààñ ÷° è° èæ òàðèèèèáí æéí 1876 æä æçàðò òí ðòí í ø àäüæèéí òñòæè òóñ òóñ ðèèæàñýí ààéí à.</p>	90		
4		<p>Ýè ð° àè° ð ýä ð° ð° í æéä ýä ð° ð° í æéí ýðòèéí òèñúí áçðòòäýèä áçðýí òàì ðóóéæ ° í ÷èéí</p>		<p>ХБХ УБХ</p>	<p>Эд хөрөнгийн эрхийн бүртгэлийн архивын 10968 хувийн хэргийн цаасан болон нотлох баримтыг ангилан ялгаж цахимжууллаа. Эд хөрөнгийн</p>	100		

		<p>áçðòäýèéí ñèñòàì èéã áí èì àñðí í äóé áí èã í áýðæçýð.</p>			<p>эрхийн бүртгэлийн үйлчилгээг суманд нэвтрүүлэхээр УБЕГ-аас өгсөн чиглэлийн дагуу эхний ээлжинд сумын улсын бүртгэгч нар эд хөрөнгийн өмчлөх эрхийн анхны бүртгэлийн материалыг шалган заавар, зөвөлгөө өгөх, хүлээн авч гэрчилгээг гаргуулан 489 бүртгэл сумын бүртгэгч нараар дамжигдан хийгдсэн нь төрийн үйлчилгээг сумын иргэдэд чирэгдэлгүй, шуурхай хүргэлээ. Мөн Орхон, Дашинчилэн, Бүрэгхангай сумдын иргэдийн үл хөдлөх эрхийн гэрчилгээг 2015 иргэнд газар дээр нь олгосон.</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

5.4. АҮС НУТАГ, ХӨДӨӨГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

3	<p>Нодааааэй çí ðèèð 2. Ààðóóí, Õàí äàéí, Õ àèéí, Ççíí, Õèààí áààòàðúí áçñèéí ýàèéí çàñäèéí °ñ° èòèéã ð° äæèéí ðç-èí ççéé áí èã æ í ýí äàí ù ð° äæèéí çí ðèèðóóáú ä òýðýæççéí ý. “Хөдөөгийн хөгжил” çí äýñí èé ð° ð° èá° ðèéã áí èì àñðóóèæ òýðýæççéí ý:</p>	<p>Бçñèéí óóèäóóð ð° ä, àéí äèéí ð° äççä, òíííòíí óóè óóððàéí çéèäáýðççèéã ðç èæýí ýð-èí æñýí ì àè àæ àðóé, òñàèäàòàé ääçàð òàðèàèàí ä ñóóðèèñàí ò äðí äðèéí àæ àðóéí íííä-òí é ñçèæýý áèé áí èã í ð° äæççéýð;</p>			<p>ХБХ</p>	<p>Манай аймагт 51 сүүний үнээний фермд 1499 үнээ, 11 махны чиглэлийн аж ахуйд 718 үхэр, 1 хонины аж ахуйд 280 хангай үүлдрийн хонь, 4 тахианы аж ахуйд 2782 тахиа, 11 гахайн аж ахуйд 832 гахай, 3 зөгийн аж ахуй 36 бүлтэйгээр үйл ажиллагаа явуулж байна. Нийт 14 суманд 81 үð-èí æñýí Ì ÄÄ-н ферм үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн 63.0% нь сүүний үхэр, 13.6% нь маðí ù үхэр, 1.2% нь ноосны хонь, 13.5% нь гахай, 4.9% нь тахиа, 3.7% нь зөгийн аж ахуй байна. Энэ онд сүүний үнээний ферм 2, махны чиглэлийн аж ахуй 1, шувууны аж ахуй 1, гахайн аж ахуй 2 тус тус шинээр байгуулагдаж, үйл ажиллагаагаа эхлээд байна. Эрчимжсэн аæ àðóéí ð° äæèéã äýí æð òàèààð Çàñäèéí ääçðààñ ää- òýðýæççéñýí äðäà хэмжээний үр дүнд фермийн аж ахуйн нэгжийн тоо 2006 íí òí é òàðüòóóèäðäà 5,4 äàðéí °ññ°í äçí òýé байна.</p>	100		
---	--	---	--	--	------------	--	-----	--	--

СОДАА. ААЕААЕҮІ ӨХІ Ү АІ АЕІ АІ /2007-2021/

3	<p>Нодааааэй çí ðèèð 1. Ààéäæèü ìð-í ù áí ðèðäí è, áí ðí èóèü ä òýçäàððèàí çí äííííí:</p>	<p>Сýðäýýäýð ýð-èí ðç- àè èæàð òóáü òýí æýýá í ýí ýäççèæ í àð, ñàèðè, òñí ù ýð-èí ðç-í èé ýð ççñáýðèéí äàí áí èíí òí ðð ñí í òýðýæççýýð ð° äæççéýð;</p>			<p>ХБХ</p>	<p>Аймгийн хэмжээнд хөдөөгийн малчин өрхийн 92,7 хувь буюу 6860 малчин өрх сэргээгдэх эрчим ðç-ýýð òàí äääñàí .</p>	100		
2	<p>Нодааааэй çí ðèèð 2. Ààçàð, äàçðúí òýáèèéí</p>	<p>Мíí ä è çí äýñí èé çäèéí çää íí òèíí òàèðèàæ íí äí ááèäèäàð í ù òàääèàí çèäýýð ääçàð í óóæéí</p>			<p>ХБХ</p>	<p>Зэд-Хантай-Бүтээлийн нурууны дархан цаазат газрын хамгаалалтын захиргаа нь “Монгол орны òòñäé òàí ääèàèèòàé ääçàð í óóæéí ñçèæýýä</p>	100		

	<p>ááÿëàæéã çí òèñòí é àø èæàò í ýãñýí áí äëí ä öýðÿæççéí ý:</p>	<p>çí äýñí èé ° äëéí ñàí ä áóé áí èã æ òàí äàèèèòòàí ä áààò, óóñæé òàí äàèèèòòàé äàçàð í óòæéí òàèààð áàðèì òèàò ° òèéí áí äëí ä , í áí äæ áí òèéã áí èí äñðí í äóé áí èã ò;</p>				<p>бэхжүүлэх нь” төсөлтэй хамтран тусгай òàí äàèèèòòàé í óòæéí óàèðäèäãíí äàçàð áàòàèñàí Óóñæé òàí äàèèèòòàé äàçàð í óòæéí í áí äæ áí òèéí ° è° äè° ð° ä áí èí äñðóóèàò шинэчилсэн удирдамжийн дагуу хамгаалалтын захиргааны менежментийн төлөвлөгөөг БОГазар 14 äÿä äçèÿäÿé áí èí äñðóóèæ ÓÓÍ ÓÄ-íí äàðäààð áàòèòóèáí öÿðÿæççéÿò äæèäää í ðí í ä äàéí à.</p>			
1		<p>Óéí ñàí ä ñàí ñðóí í ýäÿÿ àø èæàæ çàéí ààñ òàí äàí ñóàèàò àðäààð óàèäóóè, ñóàèèäà òèéæ òàðòàèò, áçòÿò, áçðÿèäÿòççí èéã òí äòíí íéí çòðäææ, íéí òí äòáí òòí é í áí äæ áí òèéí ò° ò° èá° ð áí èí äñðóóèæ äàçàð ççéí í ýäÿÿèèéí òí äòí èòíí ä ñóóðèèñàí íéí í ýäÿÿèèéí ñàí áàèèòóèäò;</p>			ХБХ БОГ	<p>Аймгийн Ой зохион байгуулалтыг хийж, нэгдсэн мэдээллийн сантай болсон. Ой хамгаалах 30 нөхөрлөлийн газарт ой зохион байгуулалт хийлгэж, ойн менежментийн төлөвлөгөөг БОГазар болон сум дундын ойн ангиар батлуулан үйл ажиллагаа явуулж байна. Сум дундын Ойн ангиуд 1787.6 га талбайд тусгаарлалт хийж 14273 м3 хэрэгцээ, 77923 м3 түлшний модыг бэлтгүүлэн иргэдийн хэрэгцээг хангасан. Мөн ойн нөхөрлөлүүдэд мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч ажиллалаа</p>	100		
2	<p>Ñòðàòàæéí çí òèèò 4. Í éí í° òèéã òí äòáí òòí é àø èæàæ í é òàí äàèèàò, í° ò° í ñÿðäÿÿò, ÿéí èí æéí òÿí òäÿðèéã òàäæèèàò í° ò° èèéã òàí äàí à:</p>	<p>Óòðàòàæéí äóí ä òóäàòàí ù çí òèèòóí òçðÿÿí ä óóð àí ùñæèù ä ç° èðççèæ ò° èæèèò, ò° ðñí èé ÿáäðÿè, òçèðÿí , ÿéñí èé í ççäÿèòÿé òÿí òÿò çí òèèãíð íéã í° ò° í ñÿðäÿÿò, ä àü, öÿÿðèéí áçñÿä í í ä òàðèèæ íí äíí çòðäàñ áàèèòóèäò;</p>			ХБХ БОГ	<p>Аймгийн хэмжээнд хавар, намрын тарилтаар 113280 ширхэг мод бутыг 367 аж ахуйн нэгж, байгууллага, 6828 иргэн оролцож 1010м2 газрыг зүлэгжүүлж, 202446.0 төг зарцуулан ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлээд байна. Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаас 12 суманд тус бүр 10,0 сая төгрөг, 5 суманд тус бүр 20,0 сая төгрөгийг ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор олгож сум бүр 0,5-1 га талбайг шинээр хашин хамгаалж ногоон байгууламжийн хэмжээг 2 дахин нэмэгдүүлээд байна.</p>	100		
3		<p>Óé òàí äàèèàò äæèä äÿáø èèòÿò í áí äæ áí òèéí àðäà öÿéäÿðèéã í ýáððççèæ íéí ñàí æéí 20 òçðòÿèò òóàèéã í óòæéí èðäÿä, í° ò° òè° èä äÿðÿÿÿð ÿçÿí ø ççéí í éã òàí äàèèàò, í° ò° í ñÿðäÿÿò, çí òèñòí é àø èæàò òàðèèèèãíí òí äòí èòíí áçðäççéÿò.</p>			ХБХ БОГ	<p>Аймгийн хэмжээнд одоогийн байдлаар ойн санг гэрээгээр эзэмших 173 ойн нөхөрлөл байгуулагдан үйл ажиллагаа явуулж байна. Үүнээс 96 нөхөрлөл нь менежментийн төлөвлөгөө батлуулан ойн санд цэвэрлэгээ болон ойжуулалтын ажлыг хийж гүйцэтгэж байна. Ойн нөхөрлөлүүдийн гишүүдийн хүчээр ойн сан дахь хортонг утсгах зорилгоор 249 ширхэг гэрлэн урхийг ойн ангиар дамжуулан тарааж 3500 га талбайд гэрлэн урхийг байрлуулан 76 шуудай эрвээхэйг нүх ухан булж устгалаа. Орхон, Бугат,</p>	100		

		<p>òí ãì èõì í áçðãççëýõ, àø èããàèòù á çí òèòóóèàí ò° è° àè° õ, ñýðãýí òðãóóèàõ, òàðèì àèãóóèàõ àãèè çí òèì í áàèãóóèàõ.</p>				<p>орчны чиглэлээр үйд ажиллагаа явуулдаг ТББ-уудыг оролцуулан зохион байгууллаа. Аймгийн хэмжээнд ургаж буй нэн ховор, ховор болон ашиглалтанд өрөмтгий ашигт ургамлын тооллого судалгааг явуулах ажлын тендерийн зарлан “Глобус” ХХК шалгаран бэлтгэл ажил болон хээрийн судалгааны ажлыг дуусаж боловсруулалтын ажлыг гүйцэтгэж аймгийн ИТХуралт танилцуулахад бэлэн болоод байна. Орон нутгийн хамгаалалтанд орсон Баян-агт, Тэшиг суманд ургадаг нэн ховор ургамал болох “Заан хүж”, “Шудаг өвс”, “Бүрнүүс”, “Дүмбэрэй”, “Эмийн бамбай”-г идэвхтэн байгаль хамгаалагч ажлуулан хамгаалж байна. Булган сумын “Заан хүж” нөхөрлөл нь Баян-агт сумаас Заан хүжийг Бугат суманд нутагшуулан ургалт нь 70%-тай ургаж байна.</p>			
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--

ДОЛОО. ЭРХ ЗҮЙ, ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

7.1 ҮРХ ЗҮЙН ШИНЭТГЭЛ /2007-2021/

1	<p>Ñòàààãèí çí ðèèò 1. Õ ðèèí èí ñòèòóó ççàèèã ÷àààãõãóóèã ò° ðèèí</p>	<p>T° ðèèí çèè÷èèãýã òçðòýýì æýé, èè òí à áí èã õ;</p>			<p>TЗУ X</p>	<p>Төрийн захиргааны байгууллагууд ил тод байдлыг хангах шалгуур үзүүлэлтүүдийн дагуу байгууллагын эрхэм зорилго, тэргүүлэх чиглэл, болон байгууллагын үйл ажиллагаанд дагаж мөрдөж байгаа хууль тогтоомж, дүрэм журам, заавар, төр засгийн бодлого шийдвэртэй холбогдсон мэдээ мэдээллийг “мэдээлэх самбар”, орон нутгийн телевиз, LCD, LED дэлгэц буюу цахим мэдээллийн самбараар иргэдэд мэдээллээ хүргэж хэвшээд байна.</p>	90		
2	<p>çèè÷èèãýã èè òí à, òçðòýýì æýé áí èã õ ýðò ççéí çí òèòóóèàèòù á áí èí àñðì í ãóé áí èã í í:</p>	<p>T° ðèèí çàðèðãààì ù áàèãóóèèàãàñ ãàðããõ ýðò ççéí àèòùí áí èí àñðóóèàèòù á ø èí æèèãý ñòààèãàì ù çí áýñòýé, ñèñòàì òýé áí èã õ;</p>			<p>XЗХ</p>	<p>Төр, иргэний нийгмийн бүх талын талын түншлэлийг хөгжүүлж, иргэний танхимын үйл ажиллагааг тогтмолжуулан, нээлттэй засаглалын төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарч ажиллаж байна. Уг ажлын хүрээнд аймгийн Засаг даргын дэргэдэх Иргэд олон нийттэй харилцах албаны Иргэний танхимаар 2014 онд 39 хэлэлцүүлгийг зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 2000 орчим иргэн хамрагдаж, шийдвэр гаргах түвшний асуудалд өөрсдийн санал бодлоо тусгасан байна.</p>	100		
3	<p>Ñòàààãèí çí ðèèò 2. Õçí èé ýðòèèã</p>	<p>Xçí èé ýðççè, àð óèãçé í ð÷èí à àì ùãðàò ýðòèèãòàí ãàõ;</p>			<p>XЗХ</p>	<p>Хүний эрхийн үндэсний комиссын орон нутгийн ажилтан томилогдон ажиллаж байна. Хүнсний аюулгүй байдал, нийгмийн хэв журмын аюулгүй</p>	90		

	áàòàèääòàé òàí ääí à:				байдал, орчны аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр мэргэжлийн байгууллагууд хамтарсан хяналт шалгалт болон техникийн хяналты дэд бүтцийг бүрдүүлэн ажиллаж байна. Хэрэглэгчийн эрхийн зөрчлийн талаар мэдээ, мэдээлэл хүлээн авах утас 70343411, хүний эрхийн зөрчлийн талаар мэдээ, мэдээлэл хүлээн авах утас 70342122, хэрэг зөрчлийн мэдээ мэдээлэл хүлээн авах утас, хүүхдийн найз утас зэргийг ажиллуулаад байна.			
4		X° äæèéí áýðð ýýèóý èðäýàèéí ýðèèéãòóñäæèèà òàí ää; ;		X3X HXX	Төлбөрийн чадваргүй иргэдэд хууль зүйн үнэ төлбөргүй зөвлөгөө дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ явуулж байна.	90		
5		Xççðäèéí ýðèèéã òàí ääò ýðð ççéí î ð-èí ãñàéæðóóéàð.		X3X	Хүүхдийн эрхийн асуудал эрхлэх хороо Хүүхэд гэр бүлийн хөгжлийн хэлтсийн дэргэд ажиллаж байна. Хүүхдэд зориулсан ажил үйлчилгээний нийтлэг хэм хэмжээг аймгийн ИТХ-аас тогтоож байна. Хүүхдийн эрх хамаалах ажилд Хамтарсан багийн менежментийг ашигладаг бөгөөд энэ онд гишүүдийн сургалтын бүсчилэн зохион байгуулж, 495 хүүхдэд зөвлөгөө дэмжлэг үзүүлж, 74 хүүхдийн кейс дээр ажиллаж, гэр бүлийн 8 маргаанд хүүхдийн асуудлаар дүгнэлт гаргаж ажилласан байна.	100		
2	Ñòòàòàäèéí çí ðèèò 4. Õèñ ðò ðèéí òí ääí èõí î ä ái èí äñðí í äóé ái èä æ àðä-èèèèù ä äý çäèèðççéýí ð° äæççéí ý:	Иðäýí èé í èéä èéí äàèäòóéèääüí çéé àæèèèääãäòóóò òàè äýí äææ èðäýí èé í èéäýí , ðò ðèéí òàðèèèòàí òçí ø èýèèèä òàí ääñàí àðä-èèñàí òàèðäèèääüí òí ääí èõí î ä ð° è° äø ççéýò;		X3X	Төрийн бус байгууллагуудтай хамтран ажиллах төлөвлөгөө гарган, аймгийн ЗД-ын нөөцөөс хөрөнгийн дэмжлэг аван ажиллаж байна. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд хөндлөнгийн хяналт үнэлгээ хийх ажлыг хамтран зохион байгуулж, хамтарсан мэдээлэл сурталчилгааны өдөрлөгийг Булган сумын багууд, Ерөнхий боловсролын сургуулиудад зохион байгуулав. төрийн бус байгууллагаар төрийн зарим чиг үүргийг гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээний жагсаалтыг энэ онд шинэчлэн гарган ажиллаж байна.	100		
3		Xóóèü, ø óäàðäã , ñ, òçí èé ýðèèéã äýýäéýí òçí äýòäýò óóð àì ùñäèè äçðýèäççèæ èðäýí èé í èéä èéã ð° äæççéýí äýòæççéýò;		X3X	Төр иргэний нийгмийн түшлэлийг хөгжүүлэх талаар чуулган зохион байгуулж, Зөвлөлдөх зөвлөлийг байгуулан ажиллаж байна.	90		
4		Эäèéí çàñäèéí ø èí æ -ái àðòàé ø èéääýð ääðäãð ø àðàí ä òóäèéí òýáø èèéí î ðí èõí î ä òàí ääæ		X3X T3Y X	Төр, иргэний нийгмийн бүх талын талын түншлэлийг хөгжүүлж, иргэний танхимын үйл ажиллагааг тогтмолжуулан, нээлттэй засаглалын	100		

					ажиллаж байгаа ажилтнуудын чадавхийг дээшлүүлэх үүднээс багийн ЗД, ИНХ-ын дарга, сумын ЗДТГ-ын ажилтнуудыг ээлж дараатайгаар сургалтанд хамруулж байна. Сургалтыг хийхдээ дотооддоо ажлын байранд сурах нөхцлийг бий болгох үүднээс 2012-2014 онуудад групп шалгалтуудыг зөвлөн туслах хэлбэрээр, Улаанбаатар хотод болж байгаа сургалтыг онол мэдлэг олгох хэлбэрээр зохион байгууллаа.				
7.3. Ì ОНГОЛ УЛСЫН ТӨРИЙН ЗАХИРГАА, ТӨРИЙН АЛБАНЫ ШИНЭТГЭЛИЙН БОДЛОГО /2007-2021/									
1	<p>ᠨᠣᠳᠠᠰᠠᠭᠤᠨ ᠴᠢ ᠳᠡᠭᠡᠨ ᠣᠳᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠶᠠᠢ ᠤ ᠨᠣᠳᠠᠰᠠᠭᠤᠨ ᠣᠳᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠤ, ᠠᠵᠡᠶᠣᠶᠣᠨ ᠣᠶᠢᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ</p>	<p>ᠲᠣ ᠳᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠶᠠᠢ ᠤ, ᠶᠡᠶᠠᠢ ᠠᠵᠣᠶᠠ ᠠᠳᠣᠰᠠᠭᠤᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠣᠳᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠵᠡᠶᠣᠶᠣᠨ;</p>			<p>Төрийн албаны удирдах албан тушаалтны манлайллыг дээшлүүлэх ажлыг зохион байгуулж байна. Сумын Засаг даргын тамгын газрын дарга нарыг Удирдлагын академиас зохион байгуулсан “Нутгийн захиргааны удирдлага, хөгжил”, “Нутгийн захиргааны байгууллагын эрх зүйн зохицуулалт” сэдэвт, аймгийн Засаг даргын тамгын газар, Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын нарийн бичгийн дарга нарыг “Нутгийн удирдлага манлайлал”, “Төсвийн байгууллагын бүтээмж, гүйцэтгэлийн удирдлага” сургалтанд тус тус хамрууллаа. Төрийн удирдах албан тушаалтны манлайллын түвшинг 6 сум 23 байгууллагын төрийн удирдах албан тушаалтны манлайллыг үнэлж дүгнэсэн. Аймгийн ЗДТГ-ын удирдах албан тушаалтнуудыг болон бодлого хариусан мэргэжилтнүүдийг мэргэжлийн чиглэлээр гадаад, дотоодын сургалтуудад хамруулсан.</p>	100			
2		<p>ᠲᠣ ᠳᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠶᠠᠢ ᠤ ᠠᠵᠡᠶᠣᠶᠣᠨ ᠵᠢ ᠠᠵᠢᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠵᠡᠶᠣᠶᠣᠨ.</p>			<p>Төрийн албаны удирдах албан тушаалтны манлайллыг дээшлүүлэх ажлыг зохион байгуулж байна. Төрийн удирдах албан тушаалтны манлайллын түвшинг 6 сум 23 байгууллагын төрийн удирдах албан тушаалтны манлайллыг үнэлж дүгнэсэн.</p>	100			
2	<p>ᠨᠣᠳᠠᠰᠠᠭᠤᠨ ᠴᠢ ᠳᠡᠭᠡᠨ ᠣᠳᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠶᠠᠢ ᠤ ᠠᠢ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ, ᠠᠵᠢ ᠣᠳᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠢ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ</p>	<p>ᠲᠣ ᠳᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠶᠠᠢ ᠤ ᠣᠶᠢᠨ ᠠᠡᠶᠠᠢ ᠣᠳᠣᠰᠠᠭᠤᠨ, ᠶᠡᠶᠠᠢ ᠠᠵᠣᠶᠠ ᠠᠳᠣᠰᠠᠭᠤᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠳᠣᠰᠠᠭᠤᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ ᠠᠡᠭᠡᠨ</p>			<p>Төрийн албаны удирдах албан тушаалд иргэдийг сонгохдоо нээлттэй өрсөлдөөний зарчмаар сонгон шалгаруулж байгаа бөгөөд ерөнхий менежерийн орон тоог нийтэд зарлан журмын дагуу авч ажилласан. 2014 онд 15 байгууллагын дарга, удирдах албан тушаалтны сонгон шалгаруулалтыг ил тод нээлттэй өрсөлдөөний зарчмаар явуулж, удирдах албан тушаалтнуудыг сонгон</p>	100			

	÷-àààì æééā ø éí ý òçâø èí à òçðāýí ý:				шалгаруулалтын үр дүнд үндэслэн томиллоо.				
1	№00à0àæéí çí ðèèò 3. Ààéâóéèàāü í áí ëí í ðçí èé í °° öèéí ð° ææèèèā òàí āāí à:	Дгí òí í ä ø èéāāýð í ü èè òí ä, àæèüí æéöýòāýèä ÷èæýñýí ñòðàèòàā- áàéâóéèàāü ā ð° ææçéýð;			TЗУ X	Засгийн газрын захиалгын дагуу удирдах ажилтны манлайлах үр чадварыг дээшлүүлэх зорилтот болон богино хугацааны сургалтанд агентлагийн дарга, ЗДТГ-ын зарим хэлтсийн дарга, ажилтнуудыг хамруулж байна. Удирдлагын академитай хамтран байгууллагын дарга эрхлэгч нарт “Төслийн удирдлага” сэдвээр сургалт зохион байгуулж байгууллагын хөгжлийн оновчтой загварыг гарган хэрэгжүүлэх мэдлэг үр чадварыг дээшлүүллээ. Бүтээмжийн төвтэй хамтран удирдах албан тушаалтнууд, байгууллагын бүтээмж хариуцсан мэргэжилтнүүдэд чадавхи бэхжүүлэх сургалтыг зохион байгууллаа.	70		
2		T° ðèéí àèááí ðàāā- áçðò ðçí èé í °° öèéí òàèðàèāüí òð ÷àāāāðü ā ýçýí ø ççéýð.			TЗУ X	Төрийн албан хаагчийн мэргэшүүлэх давтан бэлтгэх сургалтын төлөвлөгөөний дагуу ТАХ-дад нэн чухал шаардалагтай үр чадвар эзэмшүүлэхээр Төрийн захиргаа, хууль хяналт, нийгмийн халамж, дэд бүтцийн чиглэлээр Австрали, Вьетнам, ОХУ, БНХАУ, БНСУ-уудад чадавхи бэхжүүлэх сургалтад 9 төрийн албан хаагчийг хамруулсан. Удирдлагын академийн бакалаврын сургалтанд 3 төрийн албан хаагч төрийн тэтгэлэгээр суралцаж байна.	70		
2	№00à0àæéí çí ðèèò 5. Ô ðèéí àèááí ü í í í â-òí é òýí æýýā òàí āāæ ð° ðèéí çéè-èèāýí èé ÷-àí àð, òçðòýýí æèéí ðàèàāððè í èéā èéí àóàèòüí àðāā ççéā í ýàððççéýð;	T° ðèéí ñóóðü çéè-èèāýí èé ÷-àí àð, òçðòýýí æèéí ðàèàāððè í èéā èéí àóàèòüí àðāā ççéā í ýàððççéýð;			TЗУ X	Орон нутгийн аливаа асуудлыг шийдвэрлэхэд иргэдийн оролцоог хангах аргуудыг нэвтрүүлж хэвшүүлэн, шийдвэр гаргахын өмнө иргэний танхимаар дамжуулан хэлэлцүүлэх, хэрэгжилтийн үр дүнд үнэлгээ өгөх, хяналт тавих ажиллагаанд иргэд, иргэний нийгмийн байгууллагуудыг оролцуулах бодлого барин, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэн, үр дүнд хүргэн ажиллаж байна.	90		
3	Ô ðèéí çéè-èèāýí èé ÷-àí àð, òçðòýýí æèéā äýýø èççéí ý:	T° ðèéí æè òýí ý áí ëí í çéè-èèāýí èé àèááí ðàāā-āü ā í àí üí æø ççí ÷éýèäýé áí èā æ Ô ðèéí àèááí ü ç° äè° èèéí ýðð òýí æýýā í ýí ýāāççéæ ð° ðèéí àèáü ā òí āāí ðæòóèæ ð° ðèéí àèááí ü áí ëí āñí í òç-í èé í °° öèéā áçðàççéäýā ñèñòàí èéā áèé áí èā æ ð° ðèéí àèáü ā			TЗУ X	Аймгийн хэмжээний төрийн болон төсөв, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийн мэргэжлийн хүний нөөцийн судалгааг авч нэгтгэн боловсруулалтыг хийж байна. Энэ судалгааг 2014-2018 буюу ирэх 5 жилийн хүний нөөцийн төлөвлөлтийг хийхээр нэгтгэн боловсруулж байна. Төрийн албаны мэргэшлийн шалгалт өгч төрийн албан тушаалд анх орох нөөцөд бүртгэгдсэн 28 иргэн төрийн жинхэнэ албанд томилогдоод байна. Могод сумын	100		

		-ái àðæóóèàõ.			иргэнээс ирсэн өргөдлийн дагуу тус суманд ажиллаж буй төрийн жинхэнэ албан хаагдын томилгоонд хяналт шалгалт хийж төрийн жинхэнэ албанд томилогдоод давхар иргэдийн төлөөлөгчөөр ажиллаж буй 2 албан хаагчийг иргэдийн төлөөлөгчөөс чөлөөлүүлэх арга хэмжээг авч ажилласан. Төрийн албаны зөвлөлийн салбар зөвлөлөөс Сумдын Засаг даргын тамгын газрын үйл ажиллагаанд үнэлгээ хийж тамгын газрын дарга, төрийн захиргааны асуудал хариуцсан мэргэжилтэнд тавигдах шаардлага, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа харилцан адилгүй байгаад дүгнэлт хийж Сумын ЗДТГ-ын дарга, төрийн захиргааны асуудал хариуцсан мэргэжилтэн нарын ажлын байрны үлгэрчилсэн тодорхойлолтыг боловсруулж өгсөн.			
--	--	---------------	--	--	---	--	--	--

7.4. ҮНДЭСНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН БОДЛОГО /2007-2021/

2	<p>Nòðààãèí çí ðèèò 2. Ýäèéí çàñãèí ýð-èì òýé õ° ææèè, óèñ õ° ð, í èéã èéí òì ìáí ðòì é áàéàèù á òàí æàð, áàéæèù í ð-í ù á òàì æàéàðàà -èæýñýí çí äýñí èé àð óèãé áàéàèù í áí àèí äü á õýðýæçèí ý:</p>	<p>Баéæèèéí æàì ø æàñ òðüà-èèàí ñýðæèéýò, í ýðäýæýñäýá òòñèèèòàà ççìèýò í ýæñýí òì äì èòì í àéé áí èã ò</p>			<p>ТЗУ Х ОБГ</p>	<p>Аймгийн хэмжээнд гамшиг ослын үед шуурхай хариу арга хэмжээг хэрэгжүүлэх болон нэрвэгдэгсдэд тусламж үзүүлэх мэргэжлийн чиглэлээр урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх аймгийн 14 албыг 2014 оны 01-р сард аймгийн Засаг даргын А/14 тоот захирамжаар байгуулсан. 2013 онд 16 сум, 1 тосгонд нэрвэгсдэд эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх бүлгүүдийг сумдын Засаг даргын захирамжаар байгуулж жил бүр тодотгон ажиллаж байна</p>	90		
---	---	--	--	--	----------------------------	---	----	--	--

7.6. ААТЛАН ХАМГААЛАХ САЛБАРЫН БОДЛОГО /2007-2021/

					<p>“Дайчилгааны тухай” Монгол улсын хууль, Батлан хамгаалахын Сайдтай, аймгийн Засаг даргын байгуулсан гэрээний дагуу дайчилгааны бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүн 1-р зэргийн бэлтгэл үүрэгтэн түрүүч байлдагч-40, 2-р зэргийн бэлтгэл үүрэгтэн-60 хүнийг давтан болон шинээр мэргэжил эзэмшүүлэх сургалтыг 2014 оны 05 дугаар сарын 21-аас 6 дугаар сарын 03-ны хооронд ЗХ-ны 186-р</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

4	<p>ᠨᠣᠳᠠᠴᠠᠭᠡᠢ ᠴᠢᠳᠡᠭᠡᠨ 1. ᠠᠳᠢᠢ ᠢᠣᠳᠡᠭᠡᠢ ᠣᠠᠢᠭᠡᠨᠡᠳᠡᠳᠡᠳᠡ ᠣᠣᠡᠳᠣᠳᠡᠠᠨᠠᠢ ᠠᠠᠳᠡᠭᠡᠢ ᠣᠠᠢᠭᠡᠨᠡᠳᠡᠳᠡ ᠢᠶᠠᠠᠢ ᠶᠡ ᠣᠢᠳᠢᠢ ᠡᠣᠢᠢ ᠠ ᠠᠵᠳᠠᠵᠢᠶᠢ ᠠᠶᠣᠳᠡᠵᠡᠢ ᠶᠢ:</p>	<p>Зᠠᠡᠣᠣ ᠵᠠᠡᠡᠭᠡ ᠶᠳᠢᠵᠡᠭᠡᠵᠡᠶᠣ, °ᠢᠠᠰᠣᠳᠣ ᠠᠢᠡᠢ ᠠᠨᠳᠢᠡ, ᠢᠶᠠᠡᠶᠠ ᠰᠠᠠᠠᠠᠳᠣ ᠢᠡᠭᠡᠳᠣ, ᠴᠢᠶᠠᠨᠶᠠᠳᠣ ᠣᠵᠢᠶᠡᠡ ᠠᠠᠡᠢ ᠠᠶᠢᠢ ᠠᠢᠡᠢᠢ ᠠᠠᠡᠶᠡᠡᠡᠠᠢ ᠤ ᠢᠰᠣᠣ ᠠᠡᠠ ᠠᠵᠳᠣᠶᠡᠶᠣᠵᠢᠶᠢ ᠡᠡ ᠰᠠᠢ ᠠᠳᠣᠠ ᠨᠠᠡᠭᠡᠳᠣᠣᠡᠳᠣ, ᠢᠡᠡᠣ ᠡᠳᠠᠶᠠᠡᠢ ᠣᠶᠣᠳᠣᠶᠠ ᠴᠢᠶᠠᠨᠶᠠᠳᠣ ᠣᠵᠢᠶᠢ ᠶᠣᠳᠣᠶᠢ ᠠᠠᠳᠠᠳᠣᠳᠠᠳᠣ ᠨᠢᠶᠣᠠᠶᠡᠶᠣᠶᠠᠳᠣ ᠡᠰᠣ ᠠᠳᠣ ᠵᠢᠶᠣᠳᠣ;</p>			<p>анги дээр зохион байгууллаа. Засгийн газрын тогтоолын дагуу Халх голын байлдааны ялалтын 75 жил, БНМАУ-ын гарамгай баатар Л.Дандарын мэндэлсний 100 жилийн ойг тэмдэглэн өнгөрүүлэх ажлын хүрээнд Л.Дандар баатрын гавьяат үйлсийг мөнхжүүлэх, өсвөр үе, залуучуудад цэрэг- эх оронч үзэл хүмүүжил бий болгох зорилгоор Бүрэгхангай сумын ЕБС-иудын сурагчдын дунд Гарамгай баатар сэдэвт зохион бичлэг, гар зургийн уралдаан зохион байгуулж, Бүрэгхангай суманд байрлах Л.Дандар баатрын хөшөөнд цэцэг өргөх ёслолын ажиллагаа гарамгай баатрын мэндэлсэн өдөр 5-р сарын 28-нд ёслол төгөлдөр боллоо. Мөн халхын голын дайнд оролцсон Булган аймгийн Гурванбулаг сумын иргэн ахмад дайчин Х.Шаравдоржид МУ-ын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар хүртээсэн Цэргийн гавьяаны улаан тугийн одон болон 1 удаагийн тусламжийн мөнгийг аймгийн Засаг дарга биечлэн гардуулан хүндэтгэл үзүүлээ. Монгол улсын Засгийн газрын 2012 оны 140 дүгээр тогтоол, зэвсэгт хүчний жанжин штабын даргын албан даалгаврын дагуу энхийг сахиулагчдын баяраар Булган, Бүрэгхангай, Орхон, Баян-агт сумдын ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагч, багш ажилчдад Энхийг сахиулах ажиллагааны зорилго, ач холбогдолыг сурталчлах ажлыг зохион байгууллаа. Иргэн-цэргийн харилцааг бэхжүүлэх ажлын хүрээнд 2014 оны 6-р сард Аймгийн удирдлагууд ИТХ, АЗДТГ-ын ажилтан албан хаагчдыг дайчилгааны даалгавар бүхий ЗХ-ны 186-р ангийн үйл ажиллагаатай танилцуулж хамтарсан арга хэмжээг зохион байгуулав.</p>	100		
---	--	---	--	--	--	-----	--	--

Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын хэрэгжилт 23 бодлогын хүрээний 140 арга хэмжээг хэрэгжүүлж ажилласны дүнд жилийн эцсээр 96.3 хувьтай биеллээ.

ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА Л.БАТБОЛД